

Recensies en artikelen over carillon-evenementen in Rotterdam - 1957

Verzameld en geordend door Laura J. Meilink-Hoedemaker

De recensies waren een belangrijke bron voor mijn presentatie op het congres van de World Carillon Federation, Oslo 2004. De tekst van deze presentatie staat op twee locaties in mijn website:

www.laurameilink.nl knop beiaardiers knop Leen 't Hart rij 1957 volg de link naar pdf 150 voor Nederlands of naar pdf 151 voor Engels	www.laurameilink.nl knop steden knop Rotterdam rij 1957 volg de link naar pdf 150 voor Nederlands of naar pdf 151 voor Engels
---	---

Het thema van het congres luidde: The voice of the City. Uiteraard was daarmee het carillon bedoeld. Maar ik kon daar een stem aan toe voegen, namelijk die van de luisteraar, vertegenwoordigd door de recensenten van Rotterdamse kranten. Van de volgende onderwerpen zijn krantenartikelen opgenomen in dit bestand.

April 1957 - Aantreden van Leen 't Hart als stadsbeiaardier
5 juni 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart
12 juni 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart
19 juni 1957 Beiaardconcert door Cor Don
26 juni 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart
3 juli 1957 Beiaardconcert door Rien Ritter
10 juli 1957 Leen 't Hart speelt bekroonde composities
17 juli 1957 Beiaardconcert door Henk Herzog
24 juli 1957 Beiaardconcert door Leen t Hart
31 juli 1957 Beiaardconcert door Jacques Lannoy
7 augustus 1957 Beiaardconcert door Karel Borghuis
14 augustus 1957 Beiaardconcert door Peter Bakker
21 augustus 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart
Column van Elly Salomé
28 augustus 1957 Beiaardconcert door Gaston Van den Bergh
4 september 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart
11 september 1957 Beiaardconcert door Chris Bos
18 september 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart
25 september 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

April 1957 - Aantreden van Leen 't Hart als stadsbeiaardier

Heiligdom vol klokken boven gewoel van de stad

Ver boven het gewoel en het lawaai van de stad heeft de heer L. 't Hart in de toren van het stadhuis zijn heiligdom. Van het kleine kamertje, dat deze bekende musicus tot zijn beschikking heeft, uithebben wij dezer dagen sprakeloos het gekrioel van mens en machine diep beneden ons bewonderd; een wereldstad lag onder ons. De klokken riepen ons echter zingend weer tot de orde.

Puffend en hijgend hadden wij ons de laatste treden opgetrokken en leerden aldus het melkbezorgersconflict beter begrijpen. Doch als de heer 't Hart aan het woord is, verflauwt dit beeld weer direct om plaats te maken voor de bewondering van een man die 140.000 treden per jaar moet beklimmen om zijn beroep, dat tevens zijn hobby is, uit te oefenen. Een hobby, die tachtig volle uren per week vergt en waarbij dan de carillons van Rotterdam (2x per week), Delft (3x per week), Amersfoort en Leiden (elk 1 x per week) bespeeld worden.

Aan dit alles ging natuurlijk een behoorlijke opleiding vooraf. Het is een groot genoegen te mogen horen dat Leen 't Hart deze opleiding van de vroegere stadsbeiaardier van Rotterdam, de heer Timmermans heeft ontvangen en met grote waardering spreekt over deze, nu gepensioneerde, musicus spreekt. Hij behaalde zijn eindexamen te Mechelen in België omdat hier in Nederland geen scholen die een dergelijk diploma af konden geven, bestonden. Nu is dit allemaal anders.

[]

Directeur

Sinds 1953 bestaat er een druk bezochte beiaardiersschool te Amersfoort, waarvan de heer 't Hart directeur is. Vele muzikaal begaafde studenten uit binnen- en buitenland vonden de weg naar dit opleidingsinstituut dat vooral in het buitenland, zeer goed aangeschreven staat. Dit is niet in het minst te danken aan de begaafdheid van zijn 39-jarige directeur, wiens grammofonplaten van carillonmuziek in de gehele wereld goed ontvangen werden.

Zijn leerlingen komen uit Nederland, Zweden, België, Duitsland en zelfs is er een Amerikaanse leerlinge met een speciale studiebeurs om de school te Amersfoort te bezoeken. Zijn vormen gezamenlijk een club van zeventien mensen, die elke dag te Delft oefenen en twee maal per week naar Amersfoort gaan om zodoende te trachten het vurig begeerde diploma te behalen.

[]

Vuistenwerk

Buiten het carillon in het stadhuis komt er volgend jaar nog een tweede klokkenspel in Rotterdam. Dan zal de St Laurenstoren het jubelgeluid van een andere stadhoek laten horen en zich voegen bij de ruim honderd carillons, die ons land telt. Tussen deze ruim honderd slaat onze beiaard geen slecht figuur. Het is een zogenaamd stokkenklavier en 49 voet- en vuistknoppen laten de klokken galmen.

Verbazingwekkend is het om de beiaardier aan het werk te zien. Met een snelheid, een bokskampioen waardig, roffelen zijn vuisten langs dit hekwerk van stokken. De zwaarste weegt 6 ton en de lichtste toch nog tien kilo en tezamen strooien zij heerlijke melodieën over de stad uit.

Dit is echter alleen mogelijk indien de samenwerking tussen carillon en beiaardier goed is. Daarom vereist het van de bespeler een special muzikale begaafdheid om de juiste toon te treffen door de aanslag, welke echter zeer moeilijk aan te leren is. "Je kunt er van alles mee

doen", zegt de heer L. 't Hart en wij nemen dat graag aan, wetend dat hij, bij de veertig klokkenspelers die Nederland bezit, een goede plaats inneemt.

[Recensent: onbekend]

De Havenloods 23 april 1957

5 juni 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

Eerste concert van Leen 't Hart als stadsbeiaardier

Rotterdam mag zich gelukkig prijzen dat in Leen 't Hart zulk een waardig opvolger van stadsbeiaardier Ferdinand Timmermans is gevonden. De trouwe bezoekers van de beiaardconcerten hadden zijn spel in de vorige reeksen al enige malen kunnen bewonderen, maar nu hij zich op zijn instrument goed heeft ingespeeld bleek pas duidelijk welke superieure kwaliteiten hij heeft. Hij weet het doorklinken van de klokken, waardoor de samenklank onzuiver wordt, zo goed als altijd te vermijden. Zijn spel is helder, parelend in de vlugge gedeelten, prachtig gebonden in de langzame, zijn muzikaliteit is gezond en gevoelig.

Leen 't Hart opende zijn concert op de stadhuisbeiaard gisteravond met 'Rubens mars en Beiaardlied' van Peter Benoit, en deze frisse stevige klanken deden alle goeds verwachten. Uitstekend klonken zijn bewerkingen van volksliedjes, vooral de schitterende omspeling van de melodie in 'Wat voor vijand durft ons naken' was bewonderenswaardig.

Uit de 'Sonatine' van Pleyel moeten wij de sublieme nuancering van het als op een strijkinstrument gebonden gespeelde Adagio roemen. Leutig klonk de 'Ritmendans' van Staf Nees, in de 'Hemony-Suite' van Albert de Klerk waren de geestige toonladdervariaties in de Etude en de stevige Toccata opvallend, en een levendige compositie bleek de fantasie op 'O Heer die daar uw tenten spreidt' van Marius Monnikendam.

Met de 'Mars voor Beiaard' van de concertgever werd het concert besloten. Dit werk is gecomponeerd voor de inwijding van de beiaard te Culemborg ter gelegenheid van de Jan van Riebeeckfeesten. Het eerste thema is dan ook ontleend aan het Zuid-Afrikaanse lied 'Kent gij het volk vol heldenmoed'. Het was een sprankelend geestig werk, dat de aandacht tot het einde toe geboeid hield.

Rotterdamsch Nieuwsblad donderdag 6 juni 1957

Fraai spel van Leen 't Hart

De nieuwe stadsbeiaardier van Rotterdam, Leen 't Hart, opende woensdag de reeks beiaardconcerten die gedurende de zomermaanden worden gegeven. Overwegend Nederlandse beiaardiers - doch ook Jacques Lannoy uit St Amand, Frankrijk, en Gaston van den Bergh uit Mechelen, zullen de klokken laten zingen. Het was een puur genoeg naar het meesterlijke spel van onze beiaardier te luisteren. Het spel van Leen 't Hart is bijzonder muzikaal, groots van conceptie en uiterst doorzichtig van klank. Het programma was bovendien interessant van samenstelling. Volksliedbewerkingen van eigen hand, een fraaie sonatine van Pleyel, een fantasie van Marius Monnikendam en de Hemony Suite van Albert de Klerk gaven de bespeler alle gelegenheid zijn verrassende gaven te tonen. In de Hemony Suite vooral, klonk het polyfone lijnenspel bijzonder doorzichtig. De gewoonte van de

liefhebbers van het beiaardspel, deze concerten in de stadhuistuin te volgen vloeit ongetwijfeld voort uit praktische overwegingen. Het verkeerslawaaï dringt hier niet door en de arcaden bieden een schuilplaats bij regen. Wat klankschoonheid betreft, verdient echter het Stadhuisplein de voorkeur. Resonans treedt hier niet op en de klank, die door de omringende atmosfeer een ijler karakter heeft verkregen is hier ongetwijfeld leniger en natuurlijker.

In ieder geval wensen wij onze nieuwe beiaardier alle succes op zijn eenzame hoge post, vanwaar hij nog vele malen de klokken over de stad zal mogen laten zingen.

Het Vrije Volk 6 juni 1957

Beiaardseizoen begonnen

Gisteravond heeft de nieuwe stadsbeiaardier Leen 't Hart zijn eerste officiële bespeling op de stadhuistoren gegeven en daarmee tevens de zomerse serie bespelingen ingeluid. 't Hart is een der beste kenners van de beiaard in ons land, en uit zijn ritmisch exacte spel, waarin de klankverhouding steeds op zeer artistieke wijze gedoseerd is, viel ook gisteren weer te concluderen, dat hij niet voor niets het stadsbeiaardierschap van vier steden (Delft, Leiden, Amersfoort en Rotterdam!) op zich heeft kunnen nemen, al was er wellicht veel voor te zeggen geweest, een der veelbelovende jongeren onder de Nederlandse beiaardiers met deze taak te Rotterdam te belasten. De cumulatie van plichten, waarvoor Leen 't Hart zich thans geplaatst ziet, zou wel eens tot wrijvingen en moeilijkheden kunnen leiden ...

Zowel in de oorspronkelijke carillonmuziek als in de fantasietjes naar volksliederen (van 't Harts eigen hand) en in een bewerkte sonatine in C van Pleyel zijn de grote gaven van de nieuwe stadsbeiaardier duidelijk aan het licht gekomen. Van de nieuwe composities deed vooral wat betreft eerlijke muzikaliteit en uitstekende schrijfwijze de Hemony-suite van Albert de Klerk sympathiek aan, al verleidde de vrijwillig gekozen barokstijl hem soms tot al te duidelijke Bachimitaties. Ook Monnikendams fantasie op 'O Heer die daar' bleek een met kennis van zaken geschreven werkje.

NRC 6 juni 1957

Beiaardbespeling

De nieuw benoemde stadsbeiaardier Leen 't Hart, die Ferdinand Timmermans in deze positie is opgevolgd, heeft gisteravond met de opening van de reeks avondbespelingen van de stadhuisbeiaard, die deze zomer weer op iedere woensdagavond zullen plaatsvinden, een min of meer officieel begin gemaakt met zijn werkzaamheden. Intussen heeft Leen 't Hart als stadsbeiaardier zich reeds vroeger vanaf deze klokkestoel laten horen, zodat zijn speeltrant, die zich kenmerkt door een uitgesproken instrumentale beheersing, die bij alle imponerende virtuositeit steeds een exact klankbeeld weet te bewaren, ons niet al te zeer heeft verrast. Het programma vermeldde naast oorspronkelijke beiaardcomposities van Pleyel, Nees, De Klerk en Monnikendam ook enkele volksliedbewerkingen en een mars van de hand van de speler, die niet alleen troffen als smaakvolle fantasieën, maar die bij het behoud van eenvoud en oprechtheid de typisch eigen aard van het instrument alle recht heeft gedaan. Leen 't Hart schijnt vooral de populaire speelmansgaard van het carillon te willen voorstaan. Een blik in de

komende programma's bevestigt ook deze opvatting. Voorwaar een zeer gezond standpunt, dat ook een gelukkige uitbreiding van het repertoire waarborgt.
De Maasbode 6 juni 1957

Eerste avondconcert van stadsbeiaardier Leen 't Hart

Het eerste van de zeventien zomeravondbeiaardconcerten werd verzorgd door onze stadhuisbeiaardier Leen 't Hart. Het was een fris en muzikaal programma van buitelandse klokkenklanken, die door zeer vaardige handen (en voeten) werden bediend. Want het spel van Leen 't Hart kenmerkt zich door bijzondere helderheid van toongeving.

De 'Sonatine' van J. Pleyel en de 'Hemony suite' van Alb. de Klerk waren in hun uitvoeringen zeer verzorgd. De versieringen in de snelle passages waren van een duidelijke evenwichtigheid en vormden een fraai geheel.

Ook de kleinere werken zoals de zes volksliedjes in een bewerking van de beiaardier waren door hun pittige frisheid van uitbeelding juweeltjes van klokkenspel.

Dit keurig uitgevoerde programma werd besloten met de 'Mars voor Beiaard' die Leen 't Hart componeerde voor de inwijding van de beiaard te Culemborg, ter gelegenheid van de Jan van Riebeeckfeesten. Het is een degelijk geconstrueerd werk dat de vakkundigheid en muzikaliteit van de beiaardier duidelijk demonstreert.

De Rotterdammer 6 juni 1957

Column: Tussen Maas en Rotte

Hooggeplaatste

Tot de hoog-geplaatsten te behoren is niet altijd prettig. dat brengt vele en meestal zeer vermoeiende verplichtingen met zich. Dan gaat het plezier van de 'hoogheid' er wel eens af. Maar we hebben in onze stad zo een in-hoogheid-gezetene, wien het nimmer schijnt te vervelen. Die telkens naar zijn hoge plaats klimt om anderen zijn vreugde te laten bezingen. Die hooggeplaatste is onze stadsbeiaardier Leen 't Hart. Gisteren heeft hij voor de eerste maal in zijn nieuwe functie een zomeravond-carillonconcert gegeven. De eerste van dit seizoen ook. En gelezen, wat daarover onze criticus schreef, moet het inderdaad zijn geweest een uitjubelen van vreugde. Onze fotograaf is er voor naar die hoge plaats geklommen. Om een plaatje te maken van het wonderlijke 'klavier'. En u ziet het wel, er komt heel wat voor kijken om de klokken te laten zingen. 't Moet een machtige ervaring zijn .. zo die vreemde 'toetsen' te 'behameren', dat de bronzen stemmen zich harmonieus vermengen tot een lied. Een beiaardier legt de bellen zijn wil op langs een lijntje-naar-boven. Als ieder ander, moet ook hij misschien wel oppassen, dat het lijntje niet breekt.

De Rotterdammer 6 juni 1957

12 juni 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

Programma beiaardconcert

Leen 't Hart heeft voor zijn tweede bespeling van het stadhuisocarillon in de reeks zomeravondconcerten woensdag een zeer gemengd programma samengesteld met oud-Nederlandse liederen, een reeks menuetten van Händel, Mozart en Beethoven, en melodieën van Noord- en Zuid-nederlanders uit later tijd.

De Rotterdammer 12 juni 1957

Beiaardconcert

Aan drie menuetten uit de klassieke periode heeft stadsbeiaardier Leen 't Hart gisteravond laten horen, hoe verschillend zo'n dans kan klinken. Stig klonk het Menuet uit 'Berenice' van Händel, dat in het voor-christelijke Egypte speelt, dat uit 'Eine kleine Nachtmusik' had alle sierlijkheid van hoepelrokken en staartpruiken en dat in G van Beethoven liet horen, dat het als dans in de vergetelheid begon te raken en zijn plaats als deel van een sonate of van een symfonie reeds had ingenomen.

Aan het 'Koekoekpreludium' van Matthias van den Gheyn kon men wel horen dat de componist in de achttiende eeuw een beroemd beiaardier was ! Ook de 'Fantasia' van de Amerikaanse beiaardier A.L. Bigelow was een uitstekend stuk vakwerk.

De moeilijkheid van het op een bepaald moment vlak na elkaar hard en zacht spelen bleek Leen 't Hart in een 'Giga' van François Couperin volkomen meester te zijn, en het zeer snelle spel in de 'double van de Gavotte' van Willem de Fesch klonk verrassend parelend.

Van drie oude en drie moderne Nederlandse liederen bracht de concertgever zeer muzikale bewerkingen ten gehore, en hij besloot zijn bespeling met een 'Improvisatie' waarin hij een simpele drieklank tot een muzikaal bewonderenswaardig muzikaal bouwwerk optrok.

Rotterdamsch Nieuwsblad donderdag 13 juni 1957

Avondbespeling stadhuisbeiaard

Dat Rotterdam in Leen 't Hart een stadsbeiaardier van formaat heeft gevonden, trad woensdag in de tweede avondbespeling van de stadsbeiaard weer op een overtuigende wijze naar voren. want 't Hart's spel bezit technisch een grote doorzichtigheid; het wordt gedragen door een ritmische kernachtigheid en een nuanceringsvermogen, die zelfs de zeer snelle passages niet aan duidelijkheid doen inboeten.

Het programma, dat de klokkenist tot uitvoering bracht, was ook nu weer aantrekkelijk van samenstelling. Behalve enige Oud-Nederlandse liederen, gedeelten uit werken van klassieke meesters en een trits liederen van Van Tetterode, Hullebroeck en Brandts Buys, opende 't Hart met een zeer aantrekkelijk geschreven compositie, het Koekoek-preludium van M. van der Gheyn, waarvan het 'Koekoeks'-motief in de basklokken niet alleen een gelukkige vondst bleek te zijn, maar tevens zeer knap en boeiend verwerkt was.

Evenals dit werk stelde ook de Fantasia van A.L. Bigelow de beiaardier in de gelegenheid zijn kunstenaarschap tot volle ontplooiing te brengen, ofschoon compositorisch beschouwd dit laatste stuk, vooral wat de melodiek ervan betreft, maar matig kon voldoen.

Met een zeer kundig opgebouwde improvisatie, die bovendien veel spontane inventies toonde, besloot 't Hart deze zeer aantrekkelijke carillonbespeling op een volkomen artistiek verantwoorde wijze.

De Rotterdammer 13 juni 1957

19 juni 1957 Beiaardconcert door Cor Don

Cor Don bespeelde de klokken van het stadhuis

Gisteravond had de derde avondbespeeling op de stadhuisbeiaard plaats. Wegens ziekte van de oud-stadsbeiaardier Ferdinand Timmermans werd het concert verzorgd door Cor Don, stadsbeiaardier van Vlaardingen en Schiedam, die het programma van het concert dat hij op 14 augustus zou geven, nu ten gehore bracht.

Met zijn vertolkingen van het specifiek Vlaamse programma dwong Cor Don ons respect af door muzikaal spel en een uitstekende techniek, waarmee hij een duidelijk notenbeeld kon handhaven en de begeleidingsnoten steeds ondergeschikt aan de melodie wist te houden. Hij begon met het 'Preludium nr 3' van M.v.d. Gheyn, (beiaardier te Leuven in de 18e eeuw) en vervolgde met twee levendige composities. 'Fantasie en Beiaardmars' van Peter Benoit. Veel bekoring ging uit van de bekende volksliedjes zoals 'Klokke Roeland' van J. Destoop, 'Het liedje van de beiaardier' van E.M. Hullebroeck en 'Klein moederke' van Jef Rheinhardt. Speels en luchtig, met goed uitkomende melodieën klonken de variaties op 'Het vendel moet marcheren' van G. v.d. Bergh en 't Zonnetje schijnt zo heerlijk schoon' van Piet van den Broeck. Van de Belgische beiaardier Staf Nees liet hij de uitstekende 'Suite voor beiaard' fraai tot zijn recht komen; in 'Sarabande en Rondo' van Edward Loos werden de passages van de vlugge noten en de gecompliceerd ritmische fragmenten duidelijk ten gehore gebracht. Cor Don besloot zijn carillonbespeeling met het prachtige 'Postludium' van Jef Denijn.

Rotterdamsch Nieuwsblad 20 juni 1957

Cor Don bespeelde stadhuiscarillon

Plotselinge ziekte van de bekende oud-stadsbeiaardier Ferdinand Timmermans heeft een onverwachte opschuiving veroorzaakt, die de Schiedamse klokkenist Cor Don noodzaakte, de door hem voor 14 augustus geplande werken reeds gisteravond uit te voeren.

Blijkbaar bezit deze beiaardier, die eertijds Timmermans waardig heeft vervangen, over genoeg routine en instrumentale paraatheid om zijn opgave goed te volbrengen. De meerdere vrijheid in de interpretatie, die denkbaar zou zijn geweest, was de enige – en dan nog tamelijk futiele - wens, die soms bij de toehoorders in de Stadhuistuin opkwam.

Loffelijk was het dat Cor Don in zijn programma verschillende oorspronkelijke beiaardcomposities had opgenomen. Zij waren niet van opzienbarend gehalte, doch kenmerkten zich door muzikaal vakmanschap en kennis van het merkwaardige instrument. M.v.d. Gheyn en Jef Denijn schreven respectievelijk een praeludium en een postludium, dat volkomen voor het doel geschikt is: de Fantasie van Peter Benoit mist node de levendigheid, die de Beiaardmars van dezelfde componist juist kenmerkt. Staf Nees schreef een suite voor beiaard, die een aardige Vlaamse dans bevat en na de wat stijve Sarabande van Edward Loos komt een aanzienlijk frisser Rondo. Behalve enkele variatiewerkjes van G. v.d. Bergh en Piet v.d. Broek speelde Cor Don nog een vriendelijk karakterstukje van Géo Clément en enkele liedjes, waarnaar door rustige toehoorder en toevallige voorbijganger met genoegen is geluisterd.

Het Parool 20 juni 1957

26 juni 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

Leen 't Hart op het stadhuisocarillon

In een zeer gevarieerd programma heeft stadsbeiaardier Leen 't Hart gisteravond de klokketonen over het stadhuis en zijn omgeving uitgestrooid. Vier oorspronkelijke beiaardcomposities heeft hij gespeeld; een kloek 'Preludium in G' van de Vlaamse meesterbeiaardier Jef Denijn, een eigen werk 'Inleiding en Lied en Fuga over Wie dat zichzelf verheft temet' met een prachtig eerste deel en een zeer levendig en boeiend slot. Dan in eerste uitvoering de door Jan van Dijk in opdracht van het Departement voor O.K. en W. geschreven 'Tocatta voor beiaard' een vlot en prettig klinkend stuk waarin Leen 't Hart de grote moeilijkheid van het snel achter elkaar aanslaan van eenzelfde toon volkomen bleek te beheersen, en tot slot een zeer melodieuze klinkende improvisatie.

Werken van Hartop, (een fikse Mars), M. van den Gheyn (een leuk 'Rondeau' misschien ook wel een oorspronkelijk compositie van deze beroemde 18e eeuwse Vlaamse beiaardier). Telemann, Brahms, Schubert en Beethoven vulden het programma aan en ook liet onze stadsbeiaardier drie liedjes van het land en drie van het water horen. Misschien zet hij het volgende seizoen eens liedjes van de lucht op zijn programma, want die zullen zo hoog van de toren wel best klinken. Ook ditmaal was het opvallend hoe de concertgever de snelle passages toch helder wist te doen klinken en hoe hij de zangerigheid van het legato wist te behouden op een instrument, dat met korte tikken bespeeld wordt.

Rotterdamsch Nieuwsblad donderdag 27 juni 1957

Beiaardbespeling met nieuw werk

Voor de vierde avondbespeling van de stadhuisbeiaard had Leen 't Hart een interessant en afwisselend programma samengesteld. Zo bracht hij woensdag behalve een zestal volksliedjes en enige bewerkingen van kleine composities, o.a. van Telemann, Beethoven, Schubert en Brahms, een 'Tocatta voor de beiaard' van Jan van Dijk ten gehore, een werk dat deze componist in opdracht van O., K., en W. schreef.

Een geslaagd stuk met veel kennis van zaken geschreven. Want behalve een fris en gematigd modern idioom, bezit het, mede doordat Van Dijk hierin het horizontale element liet prevaleren, een open klank, waardoor het sprankelend karakter van het carillon aantrekkelijk tot zijn recht komt. De steeds herhaalde noten in het thema vormen daarbij een zeer geslaagde compositaire vondst.

De vertolking van deze toccata, die zeer speciale eisen stelt, was uitmuntend, want 't Hart's spel klonk, evenals trouwens in de andere werken, niet allen technisch zeer accuraat, doch bijzonder transparant, een van die fraaie eigenschappen welke onze stadsbeiaardier als een speler van hoge klasse doet kennen.

Met Inleiding, Lied en Fuga over 'Wie dat zichzelf verheft temet' van eigen hand, liet 't Hart ook als componist weer een uitstekende indruk na. de inleiding en fuga gaven alle aanleiding tot waardering, want vakkennis en inventiegaan hierin hand in hand, terwijl van de mogelijkheden van dit instrument een dankbaar gebruik wordt gemaakt.

Ook deze muziek kwam, het spreekt wel vanzelf, zeer gaaf en fraai tot klinken, hetgeen ten slotte eveneens kan worden gezegd van de improvisatie waarmee 't Hart zijn bespeling op een muzikaal zeer voorname wijze besloot.

De Rotterdammer 28 juni 1957

Carillonconcert met verrassend program

Het fijnzinnig-artistieke, technisch onberispelijke beiaardspel van Leen 't Hart heeft op zichzelf reeds zoveel charme, dat zelfs een programma van louter volksliedjes in staat zou zijn geweest, de aandacht gespannen te houden. Hoeveel meer was dat dan nog het geval, nu zijn carillonbespeling gisteravond compositorische verrassingen bevatte als de in opdracht van het Departement voor O.K. en W. geschreven Toccata van Jan van Dijk en een driedelig werkje over 'Wie dat zich zelf verheft temet' van Leen 't Hart zelf!

De originaliteit van Jan van Dijk's Toccata - welke gisteren in eerste uitvoering ging - ligt in de harmonische verwerking van het levendige thema, waarvoor als schema een 'uitspringende' melodienoot met zich daaronder bevindende repeterende noten is gekozen. Een thema-opzet dus, die componisten van alle mogelijke generaties en pretentie (met name van Scarlatti tot Czerny) al vele goede diensten heeft bewezen, maar die in de onderhavige Toccata tot nieuw en boeiend leven is gewekt. Met Leen 't Hart's Inleiding, Lied en Fuga over genoemd oud lied heeft het werkje gemeen, dat het goed voor carillon is geschreven, ondanks de vrij grote compactheid, die de Fuga van de klokkenist natuurlijk vreemd is. Behoudens deze beide stukken en voortreffelijk bewerkte liedjes speelde Leen 't Hart een rustige Prelude van Jef Denijn in dezelfde trant als waarmee hijzelf een Postludium improviseerde. Aardig waren bovendien de groepen werkjes van Hartop, v.d. Gheyn, Telemann en Brahms, Schubert, Beethoven, van welke laatste het overbekende 'Für Elise' het als carilloncompositie uitstekend blijkt te doen.

Het Parool 27 juni 1957

Leen 't Hart speelde nieuw werk voor de beiaard

Leen 't Hart weet zijn programma's voor de woensdagavond-bespelingen van de stadhuisbeiaard altijd aantrekkelijk samen te stellen. Hij kan zich dan ook een ruime keuze der uit te voeren werken veroorloven, omdat zijn uitmuntend spel, dat zich kenmerkt door een groot technisch vermogen, een veelzijdig gedifferentieerd toucher en een brede muzikaliteit, hem geen enkele beperking in dat opzicht oplegt.

Woensdag dan voerde hij als pièce de resistance om te beginnen de door Jan van Dijk in opdracht van het Departement voor O.K. en W. geschreven 'Toccata voor de beiaard' uit, een muzikaal, krachtig, lichtvoetig en met vaart gecomponeerd werk, dat menige aantrekkelijke vondst bevat en geheel vanuit het karakter van het instrument klankgestalte kreeg. Derhalve een aantrekkelijke aanwinst voor de carillonliteratuur, hetgeen onderwijl eveneens kan worden gezegd van 't Hart's eigen compositie Inleiding, Lied en Fuga over 'Wie dat zich zelfs verheft temet', dat een zeer doorzichtige klank bezit, qua vorm en inhoud een compositorische evenwichtigheid toont, en uiteraard briljant voor de beiaard is geschreven. Behalve het Preludium in g van Jef Denijn, eveneens een aantrekkelijk oorspronkelijk stuk voor de klokken, bracht 't Hart verder nog een aantal 'gebruikelijke' volksliedjes, (overigens

een prettige en gezellige afwisseling in een beiaard-programma) benevens verschillende kleine en bekende composities in bewerking ten gehore, en besloot zijn bespeling met een zeer knappe improvisatie waarin hij zich, evenals trouwens in al de reeds genoemde werken, weer een musicus van formaat toonde.

Trouw 28 juni 1957

3 juli 1957 Beiaardconcert door Rien Ritter

Rien Ritter bespeelde stadhuisbeiaard

De stadsbeiaardier van Delft en Leiden, Rien Ritter, was gisteravond gast op onze stadhuisstoren. Zijn programma bestond voor een groot deel uit oorspronkelijke werken. Hij opende zijn concert met een zeer boeiend 'Preludium I' van de beroemde Matthias van den Gheyn en liet verder een groots 'Intermezzo' van een andere Vlaming, Jef van Hoof, horen, benevens twee composities die in de beiaardcompositiewedstrijd 1956 te Delft waren ingezonden: een speels 'Menuet' van mevrouw Tideman-Weyers en 'Beiaardmuziek I' van José Weyers, een korte compositie die uit drie delen bestond en daardoor te veel wou zeggen in te weinig tijd.

Aan werkjes van Händel en Rameau was goed te horen, dat zij - geschreven als ze zijn voor clavecimbel - beter geschikt waren om op een beiaard gespeeld te worden dan het voor piano gecomponeerde 'Moment musical' op 94 nr 3 van Schubert, of diens gedragen 'Ständchen'.

Enige liedjes, waarvan vooral het 18e-eeuwse 'Liedeken van 't Patriotiek' zeer typisch klonk, vulden het programma aan en aan het slot liet Rien Ritter de vrij vele toehoorders van zijn heldere, vlotte en muzikale spel genieten in een improvisatie waarin hij ook de hoogste klokjes liet tinkelen.

Rotterdamsch Nieuwsblad 4 juli 1957

Beiaardspel van Rien Ritter schonk muzikale voldoening

Het zal elke liefhebber van het carillonspel ongetwijfeld voldoening schenken, dat de programma's voor de avondbespelingen van de Rotterdamse Stadhuisbeiaard altijd aantrekkelijk zijn samengesteld, d.w.z. dat er naast bewerkingen, tevens originele oorspronkelijke composities tot uitvoering komen.

Ook Rien Ritter, die woensdagavond de klokken van het stadhuis bespeelde, bracht enige originele werken ten gehore. En daar van voldeden de stukken van M. v.d. Gheyn en Jef van Hoof wel het meest. Want afgezien nog van de uiteraard grote kennis van zaken, waarmee respectievelijk het Preludium I en het Intermezzo zijn geschreven, klinken zij geïnspireerd en bevatten bovendien menige interessante en persoonlijk geaccentueerde vondst. En dit geldt vooral voor het laatst genoemde werk.

Verder kreeg men dan twee werken te horen die in 1956 werden ingezonden in de beiaardcompositiewedstrijd 1956 te Delft. Het waren een gedegen maar daardoor wat stroef klinkend Menuet van Tideman-Wijers en Beiaardmuziek I van Jose Weyers, een driedelig stuk dat goede compositorische kenmerken droeg, maar in zijn geheel fragmentarisch aandeed.

Intussen toonde Ritter zich in al deze muzieken een beiaardier die een uitstekende techniek paart aan gezonde muzikaliteit. Zijn spel schonk hierin veel muzikale voldoening hetgeen het trouwens o.a. ook deed in een aantal bewerkingen van enige volksliedjes, het achttiende eeuwse liedeken van 't Patriotiek' en het 'Ständchen en Moment Musical op 94 no 3' beide van Schubert. De bewerking van deze laatste werkjes bewees inmiddels evident, dat de muziek met een romantische inslag zich minder goed voor de beiaard leent. Zij verlangen een subjectieve klankeffekt die dit 'objectieve' instrument als de beiaard nu eenmaal is, niet kan realiseren.

Met een vrije improvisatie, die technisch zeer knap en muzikaal geheel verantwoord klonk, heeft Rien Ritter de avond op uitmuntende wijze besloten.

De Rotterdammer 4 juli 1957

Rien Ritter liet stadhuisklokken klinken

Van onze kunstredactie

Rien Ritter, stadsbeiaardier van Delft en Leiden heeft dinsdagavond in Rotterdam een evenwichtig en aantrekkelijk programma gespeeld op de beiaard van de stadhuistoren. Goede volksliederenbewerkingen van G de Marez Oyens kwamen voor naast uitstekende arrangementen van preklassieke stukken o.m. van Rameau en Händel.

Van de oorspronkelijk beiaardcomposities viel een menuet van B. Tideman Wijers op door de uitstekende aanpassing aan de techniek en vooral aan de sfeer van het instrument.

Het is een vrucht van de beiaard compositiewedstrijd vorig jaar in Delft uitgeschreven. De zin van dergelijke wedstrijden wordt door zulke werkenduidelijk.

Volgende week kan men op deze manier in Rotterdam een viertal nieuwe composities beluisteren

Liederen en Moments musicaux van Schubert lijken ons voor beiaard minder geschikt, een bewijs te meer hoe groot de behoefte aan speciale composities voor het instrument is.

Rien Ritter besloot met een van vakkennis getuigende improvisatie.

Het Vrije Volk vrijdag 5 juli 1957

10 juli 1957 Leen 't Hart speelt bekroonde composities

Uitslag beiaardwedstrijd te Rotterdam

Het programma van de carillonbespeling op de stadhuistoren te Rotterdam was woensdagavond gewijd aan vier werken, ingezonden voor de in 1956 door de Rotterdamsche Beiaardcommissie uitgeschreven compositiewedstrijd.

De jury kende de eerste prijs f 300 toe aan W. Franken te Utrecht voor Prelude, Fantasie over twee oud-Nederlandse liederen en rondo. De tweede prijs verkreeg Gerard Boedijn uit Hoorn met Archeologische suite.

Delftsche Courant donderdag 11 juli 1957

Compositie van Wim Vranken [sic] bekroond in beiaardconcert

Op het beiaardconcert bracht Leen 't Hart woensdagavond een programma ten gehore, dat uit vier werken bestond die ingezonden waren in de compositiewedstrijd, welke de Rotterdamse Beiaard Commissie vorig jaar uitschreef. Hoewel de uitspraak van de jury reeds was gevallen had men de namen van de componisten niet bekend gemaakt, zulks met het ook op een kleine luisterwedstrijd, die, zoals reeds eerder vermeld, aan deze zesde bespeling van de stadhuisbeiaard was verbonden. De toehoorders konden derhalve hun oordeel kenbaar maken omtrent de uit te voeren stukken. van de 36 deelnemenden hieraan, bleek het oordeel van zeven deelnemers geheel in overeenstemming te zijn, met dat van de jury, die bestond uit George Stam, Leen 't Hart en Ferd. Timmermans.

Inmiddels was onzes inziens de compositie van de Utrechtse componist Wim Franken, te weten Prelude fantasie (over twee oud-Nederlandse liederen) en Rondeau terecht bekroond. Want deze muziek was geheel geschreven naar de aard van het carillon, d.w.z. zij klonk sprankelend licht en doorzichtig, eigenschappen dus, die voorwaarde zijn om het karakter van dit instrument tot zijn recht te doen komen.

Verder bleek, dat de overige drie stukken ondanks hun verschillende compositaire kwaliteiten, toch niet geheel antwoordden aan de geaardheid van de beiaard . De 'Beiermuziek' een suite van Wouter Paap, bezit veel mooi klinkende momenten, maar de onderdelen contrasteren ook wat het klankidoom betreft te weinig met elkaar, terwijl er soms een stilstand in de klank bleek te ontstaan (Gavotte en Rigaudon) die een zekere monotonie ten gevolge had. De Sonatine II van Sjef van Balkom bevatte weliswaar veel interessante inventies, doch klonk harmonisch veel te gecompliceerd en te modern voor dit folkloristische instrument bij uitnemendheid. En deze tegen het klokkenspel indruisende kenmerken kwamen tenslotte naast zeer vele zeer mooi klinkende inventies ook tot uitdrukking in de Archeologische Suite van Gerard Boedijn, die de tweede prijs was toegekend. Maar al deze werken bleken niettemin au fond genoeg kwaliteiten te bezitten om ze als een aanwinst voor het beiaardrepertoire te beschouwen.

Het artistiek voorname pleidooi dat 't Hart voor al deze werken hield, moest zeer hoog worden aangeslagen. Hij speelde ze in één woord meesterlijk, en men heeft dan ook ditmaal weer zijn spel met heel veel waardering en bewondering beluisterd.

De Rotterdammer 11 juli 1957

Carillonspel, klanken uit een andere tijd - Rotterdam kweekt interesse met een luisterwedstrijd

Misschien niet vaak, maar soms moet het toch iedereen wel opvallen, van welk een diabolisch lawaai het moderne stadsleven zich pleegt te bedienen, al is ook ons gehoororgaan geheel gewend geraakt aan die baaierd van straatrumoer, die dagelijks opnieuw tot een onontwarbare, dooreenvloeiende cacofonie aanzwelt van de meest afschuwelijke geluiden. Maar dan kan het ineens gebeuren dat zich in zo'n barre orgie plotseling enkele onschuldige klanken mengen als komende uit een andere tijd, een vriendelijke dwarreling van welluidende, huppelende nootjes. Dat is het werk van de stadsbeiaardier hoog in zijn klokketoren, die op gezette tijden een vrolijk geklingel de wereld inzendt en even aandacht vraagt van de zich beneden voortreppende mensen. Of hij die aandacht ook altijd krijgt, er zijn vooral na de oorlog in diverse steden acties opgezet om grotere interesse voor het klokkenspel te wekken, ten dele met verheugend succes. Ook Rotterdam heeft zich

ingespannen om bij de bevolking liefde te kweken voor het carillonspel. De gemeente-ambtenaren hadden een aantal jaren geleden het voorbeeld al gegeven door het stadhuis een nieuwe beiaard te schenken, zodat Rotterdam niet hoefde te wachten op een herstel van de zwaar beschadigde St. Laurenstoren. De stad kon weer meedoen in het koor der Nederlandse carillonmuziek. Behalve de normale concerten echter wordt het klokkenspel soms extra onder de aandacht gebracht, zoals gisteravond gebeurde. Aan een viertal componisten: Wouter Paap, Sjef van Balkom, Gerard Boedijn en Wim Franken had de Rotterdamse beiaardcommissie opdracht gegeven een muziekstuk voor carillon samen te stellen, waarvoor prijzen zouden worden beschikbaar gesteld. Een jury, bestaande uit Leen 't Hart, stadsbeiaardier van Rotterdam, Ferdinand Timmermans, de vroegere klokkenist van de Maasstad en George Stam, directeur van het Rotterdams conservatorium, had de inzendingen reeds beoordeeld, maar het publiek mocht gisteravond bij de eerste uitvoering der composities door Leen 't Hart eveneens een waardering uitspreken over de ten gehore gebrachte werkjes. Een uur lang luisterde een klein groepje personen in de binnenhof van het stadhuis naar de boven hun hoofd klingelende wijsjes, intussen ijverig aantekeningen makend. Wouter Paap had een vijfdelige suite genaamd Beiaardmuziek geschreven, Sjef van Balkom een bevallige Sonatine, Boudijn een prachtige Archeologische Suite en Wim Franken een Fantasie over twee oud-Nederlandse liederen. George Stam deelde na afloop van het concours de uitslag mee in de hal van het stadhuis, waar aan de deelnemers van de luisterwedstrijd een kopje thee werd geserveerd. Van de 38 ingeleverde beoordelingen bleken er zes gelijkloidend aan die van de jury wat betreft de eerste en tweede prijs, terwijl er dertien overeenstemden met alleen de eerste prijs. De heer Stam toonde zich met dit resultaat erg ingenomen en riep met des te meer overtuiging Wim Franken uit tot winnaar van het concours. De vroegere voorzitter van de beiaardcommissie, de heer M. Smeding, mocht de winnaar onder het publiek aanwijzen en trok het eerst zijn eigen naam. Daarop zag de jury zich genoodzaakt om nog een deelnemer voor een eerste prijs in aanmerking te laten komen. Zij bestonden, evenals de tweede en derde prijs, elk uit twee toegangsbewijzen voor culturele manifestaties in de Maasstad.

De Tijd 11 juli 1957

Beiaardbespeling met publiek als jury

De bespeling van de stadhuisbeiaard had gisterenavond een gezellig staartje: de uitreiking van de prijzen voor de wedstrijd voor het publiek, die aan dit concert was verbonden. Aan deze wedstrijd was het vorig jaar een andere voorafgegaan: nl die voor een beiaardcompositie. Een jury bestaande uit de heren George Stam, Leen 't Hart en Ferd. Timmermans heeft de ingekomen werken beoordeeld. En nu waren er gisteravond prijzen te verdienen voor hen die het met dit oordeel of met een eventueel afwijkend oordeel van het publiek eens waren.

Na afloop van de bespeling werd het publiek door de beiaardcommissie met thee en kaakjes ontvangen in de rotonde bij de trouwzalen. De voorzitter van deze commissie, de heer George Stam heette de aanwezigen welkom en dankte de stadsbeiaardier Leen 't Hart terecht voor zijn prachtige spel. Hij verklaarde zeer benieuwd te zijn naar de uitslag van de wedstrijd omdat de jury alleen op het gedrukte beeld had moeten afgaan terwijl het publiek de werken nu in klanken had kunnen horen, wat ook bij hem de waardering wel iets had gewijzigd.

Intussen waren de stembriefjes geteld en toen bleek inderdaad dat van de 38 inzenders er 12 de voorkeur hadden gegeven aan de Tweede Sonatine van Sjef van Balkom, die door de jury

niet bekroond was geworden, maar die ook op ons een zeer goede indruk had gemaakt. Met de door de jury toegekende eerste prijs waren 7 inzenders het eens, met de tweede 6. Uit de winnaars werd door loting aangewezen wie de plaatsen voor opera, toneel of muziekkuitvoeringen kregen.

De jonge componist Wim Franken nam zijn eerste prijs voor zijn fraaie fantasie over Daar was een sneeuwwit vogeltje en Heer Jezus heeft een hofken en Rondeau gebaseerd op 't Haesken zelf in ontvangst, de tweede ging naar Gerard Boedijn voor zijn Archeologische suite in oude kerktoonsoorten, waarin vooral de aeolische Sarabande prachtig van melodie was.

Het vierde werk, 'Beiermuziek' was van Wouter Paap, die op de basis van een korte dalende toonreeks vijf dansen heeft gecomponeerd, waarvan vooral de ijle cavatina en het vlotte rondeau zeer goed klonken. Het concert werd bijgewoond door de heer N.S. Gorter, lid van het hoofdbestuur van de NKV.

Rotterdamsch Nieuwsblad 11 juli 1957

Compositiewedstrijd levert nieuwe werken voor beiaard op

Aan de beiaardbespeling, die Leen 't Hart gisteravond gaf, zaten vele verrassingen vast. De gespeelde stukken waren namelijk ingezonden voor de vorig jaar uitgeschreven beiaardcompositiewedstrijd. Bovendien waren de namen van de componisten nog niet gepubliceerd, ten einde het publiek in de gelegenheid te stellen onbevooroordeeld zijn mening uit te spreken.

Dat kon gebeuren op formulieren, die tevens prijzen konden opleveren wanneer men òf met de meerderheid van het publiek, òf met de jury had meegestemd.

Hoe nodig deze voorzorgsmaatregel was, hebben wij als het ware aan den lijve ondervonden. Ettelijke deskundigen, die met ons meeluisterden, vielen ons dadelijk bij, toen wij op de binnenplaats van het stadhuis over het laatst gespeelde stuk opmerkten, dat wij dit het hoogst waardeerden van de vier en dat het waarschijnlijk door een bekend Nederlands componist zou zijn geschreven.

De jury kende aan het betrokken stuk inderdaad de eerste prijs toe. Maar de componist bleek een jonge, nog zo goed als onbekende musicus uit Vreeland te zijn: Wim Franken, die ook bij de wedstrijd van vorig jaar in Delft met de hoogste eer ging strijken.

Aanwinst

Zijn prelude, fantasie (over 'Daar was een sneeuwwit vogeltje' en Heer Jesu heeft een hofken') en rondeau was uitstekend voor het instrument geschreven en behalve knap gecomponeerd ook voor bijna iedere toehoorder gemakkelijk en met vreugd te volgen.

De tweede prijs kende de deskundige jury (Ferd. Timmermans, Leen 't Hart en George Stam) aan Gerard Boedijn toe voor zijn Archeologische Suite. Voor ons gevoel had dit werk met de archeologie (oudheidkunde) iets doods gemeen. Voorbije dingen zijn voor de wetenschap van groot belang, maar in de kunst kan men ze alleen gebruiken als men ze nieuwe inhoud geeft. Alleen in de Sarabande konden we die speuren.

Wouter Paap bleek de auteur van een Beiermuziek in een gemakkelijke volkston. Sjeff van Balkom had een Tweede Sonatine ingezonden, die door de uiterst muzikale en geschakeerde vertolking van Leen 't Hart veel beter klonk dan de enigszins academische partituur zou doen vermoeden.

De belangstelling was, in overeenstemming met het belang van dit concert, aanzienlijk groter dan gewoonlijk. Veertig leden van het publiek namen aan de prijsvraag deel. Zeven van hen

bleken het met de jury eens te zijn. Mej. Mr. A. Werner, secretaresse van de Rotterdamse Beiaardcommissie, had in een ommezien de telling georganiseerd en reikte na afloop de publieksprijzjes uit, die bestonden uit toegangsbewijzen voor culturele evenementen. Het grote winstpunt van deze wedstrijd is echter, zoals ook George Stam na afloop in de wachthal opmerkte, dat enkele zeer bruikbare werken zijn toegevoegd aan de nog al te schaarse literatuur voor beiaard.

Het Vrije Volk 11 juli 1957

17 juli 1957 Beiaardconcert door Henk Herzog

Henk Herzog bespeelde stadhuisbeiaard

De stadsbeiaardier van Den Haag, Henk Herzog, moest gisteravond even wennen aan ons stadhuiscarillon. De slag was blijkbaar korter dan hij gewend is, waar door hier en daar een tik in het forte wat te hard aankwam, zodat de 'Prelude in C' van Staf Nees niet als maatstaf voor zijn spel was te nemen. Maar reeds in de 'Gavotte' van Gluck en in diens -eveneens door Leen 't Hart bewerkte - 'Menuet' raakte hij helemaal thuis op onze beiaard en zo werd het een intens genoeg te luisteren naar zijn lange, maar door grote levendigheid toch zeer boeiende fantasie over 'Daar was een sneeuw wit vogeltje', waarbij de erna komende bewerking van een Duits volkswijsje niet in de schaduw kon staan.

Licht klonk Couperins 'Les moissonneurs' (De maaiers) in de bewerking van G. Nees en van twee leutige Nederlandse liedjes liet Henk Herzog pittige bewerkingen horen. Uitstekend klonk de 'Suite Archaïque' van Géo Clément: typisch de liggende bas in de Rigaudon, prachtig de aan het bekende 'tre giorni' herinnerende Pavane, sierlijk het Menuet.

Henk Herzog besloot zijn concert met een briljant klinkende, grandioos opgebouwde improvisatie, waaruit bleek dat er nog een veertje van het sneeuw wit vogeltje in zijn herinnering was blijven hangen!

Het publiek - waarvan de opkomst op zo'n prachtige zomeravond best groter had kunnen zijn, want waar, waar vindt men midden in de stad zo'n rustig plekje als de tuin van ons stadhuis? - heeft met grote aandacht naar dit prachtige beiaardspel geluisterd.

Rotterdamsch Nieuwsblad 18 juli 1957

Klankenrijkdom op de beiaard

Niet alleen de vrolijk bewegelijke volksliedjes die Henk Herzog op de zevende avondbespeeling van de stadhuisbeiaard ten gehore bracht waren van een frisse muzikaliteit, ook de omvangrijke werken vielen op door hun heldere stemvoering. Zo kwamen in 'Prelude in C' van Staf Ness de canonische wendingen tussen bovenstem en bas goed tot hun recht.

'Les Moissonneurs' van F. Couperin was sierlijk van vorm en rijk aan muzikale

karakteruitbeelding. De 'Suite Archaïque' van G. Clément is beiaardmuziek van klasse.

Bijzonder modieus van conceptie was de 'Rigaudon' (een 18e eeuwse dans) die in het vlugge vrolijke tempo een fraaie tegenstelling vormde met de meer ernstige 'Pavane' (ook een dansvorm). Tesaamen met het 'Menuet' een muzikaal beeld van oude muziek, die men in deze

samenstelling niet zo vaak meer hoort, maar door de charme daarvan toch zeker nog belangrijk is. Temeer daar de uitvoering die de beiaardier daarvan gaf, zeer muzikaal was. De Improvisatie waarmede Henk Herzog dit concert besloot was in de vakkundige opbouw en uitwerking een muziek van levendige klankenrijkdom.
De Rotterdammer 18 juli 1957

24 juli 1957 Beiaardconcert door Leen t Hart

Leen 't Hart speelde veel oorspronkelijke composities

Het programma van stadsbeiaardier Leen 't Hart was gisteravond bijna geheel gevuld met oorspronkelijk voor de beiaard geschreven composities. Een hiervan was van een ons onbekende componist, Anton van Ooik, die in zijn aan Leen 't Hart opgedragen 'Suite in oude stijl' liet horen dat hij niet alleen de klokken kan laten luiden, maar ook weet waar de klepel hangt! Vooral zijn Preludium, gebouwd op vier noten in de bas was een lust voor het oor door zijn levendige klankrijkdom, maar ook de melodieuze Sarabande, het statige Menuet, de kleurrijke Gavotte en de pittige Bourree en Gigue boeiden buitengewoon.

Het concert begon met een zeer levendige 'Prelude in F' van Jef Rottiers en de andere oorspronkelijk werken waren een 'Ballade' van Willem Créman, die door het steeds herhalen van de bassen wat eentonig werd, de gedragen 'Fantasie nr I' van Staf Nees en een gevoelig 'Canzonetta' van Jef van Hoof.

Ter afwisseling speelde Leen 't Hart twee groepen door hem bewerkte volksliedjes en hij eindigde zijn concert met een briljante improvisatie op een thema van Handel, waarin zijn heldere en muzikale spel nog eens volop te bewonderen was. Zo'n glissando b.v. is op een carillon een heksentoer!

Het in een groot aantal opgekomen publiek (er moesten stoelen worden bijgezet!) bracht de hoog gezeten kunstenaar na afloop met een langdurig applaus dank voor het gehoorde.
Rotterdamsch Nieuwsblad 25 juli 1957

Zeer mooi spel van Leen 't Hart

Het beiaardspel van Leen 't Hart is toch wel van een aparte klasse! Niet alleen is het zijn technische vaardigheid die de luisteraars imponeert, maar vooral de muzikaliteit welke spreekt uit de samenstelling en uitvoering van zijn programma. Het is alles van een vlotte heldere toongeving, die in evenwichtige stemvoering aan duidelijkheid niets te wensen overlaat. Begonnen met een rustig 'Prelude in F' van Jef Rottiers, vervolgde Leen 't Hart met 'Drie oud Nederlandse volksliedjes' in een bewerking van hemzelf. Een en al beweeglijkheid in de parelende figuraties (b.v. 'Ik zag Cecilia komen') doch van een degelijke constructie. Bijzonder mooi van compositie was de 'Suite in oude stijl' van Anton van Ooik en opgedragen aan Leen 't Hart. Het interessante 'Preludium' met de steeds terugkerende vier bastonen, was fraai van uitvoering en een muzikale voorbereiding tot de uitwerking van de vijf verschillende dansvormen, die elk in hun karakteristieke geaardheid van een vlotte, frisse conceptie waren. Bij de geestdriftige uitvoering van 'Drie volksliedjes' van de beiaardier, viel, door het

doorzichtige klankbeeld, wel het meest op: 'Au clair de la lune'. De Improvisatie over een thema van Händel was in bouw en uitwerking één grote jubel!
De Rotterdammer 25 juli 1957

31 juli 1957 Beiaardconcert door Jacques Lannoy

Beiaard- en operamuziek

Woensdagavond om 8 uur wordt de stadhuisbeiaard bespeeld door de stadsbeiaardier van St. Amand in Noord Frankrijk, Jacques Lannoy. Behalve eigen composities staan onder meer ook werken op het programma van Honegger, Prokofjev en van de Rotterdamse stadsbeiaardier Leen 't Hart.

In de Rivierahal worden op dezelfde avond gedeelten uit Franse en Italiaanse opera's in kostuum uitgevoerd door een Italiaans operagezelschap. Van deze groep kent men hier Marta Morel en Gastone Passet van dergelijke gelegenheden in vorige jaren.

Het Vrije Volk maandag 29 juli 1956

Franse klanken over de Coolsingel

Op de binnenplaats van het stadhuis waren de inderhaast bijgeplaatste banken nauwelijks voldoende voor de vele belangstellenden, die gisteravond kamen luistern naar wat de beiaardier Jacques Lannoy te vertellen had. Hij vervult zijn functie in het kleine St Amand, dicht tegen de Belgische grens in het Franse departement Nord.

Zijn speeltrant verraaft bindingen me Mechelen, Hij is van die school zeker niet een van de grootste vertegenwoordigers , maar zijn spel is degelijk en zijn programmakeus was interessant. Bewerkingen van gedeelten van Bizet's Arlésienne muziek, de klassieke symfonie van Prokofjev, het klavecimbeloeuvre van Coupérin en Jeanne d'Arc van Honegger boeiden in sterke mate. Laatstgenoemde bewerking zou zelfs aangrijpend hebben kunnen zijn, als men er in groter stilte naar had kunnen luisteren.

Van de oorspronkelijke werken voor beiaard was de wel wat erg simpele Fantasie van Lannoy zelf niet het aantrekkelijkst. Bij de variaties van B.J. Franssen op 'het' thema van Paganini kam af en toe Brahms om de hoek kijken - fiat - maar ook Ketelbey, die we liever niet van zo dichtbij horen en zeker niet op de beiaard. De Dorische Suite van Leen 't Hart, nieuw voor ons, is daarentegen fris en volkomen voor het instrument gedacht.

Staande hoorde men tenslotte het Wilhelmus aan.

Rien Ouwerkerk

Het Vrije Volk donderdag 1 augustus 1956

Beiaardconcert van Jacques Lannoy

Jacques Lannoy, 'maître-carillonneur' en stadsbeiaardier van Saint Amand les Eaux (een klein frans stadje ten zuidenwesten van Rijssel) heeft de kleine schare luisteraars gisteravond doen genieten van een artistiek en technisch uiterst verzorgd beiaardspel., dat zich kenmerkte, hoe

kan het ook anders) door zijn zuidelijke charme en helderheid, terwijl anderzijds een meer noordelijke stoerheid aan zijn spel toch ook niet vreemd was.

Gezien de zeer beperkte oorspronkelijke literatuur voor beiaard moesten wel enige arrangementen op het programma voorkomen. Nu kan er natuurlijk lang en in den brede over geredetwist worden of bewerkingen wel reden van bestaan hebben en er zijn inderdaad bezwaren tegen in te brengen. Doch wie er kans toe ziet om een aantal fragmenten van Honegger's 'Jeanne d'arc au Bucher' voor beiaard te 'bewerken' zoals Lannoy, moet toch wel een kunstenaar zijn.

Het programma vermeldde verder werken van Bizet (Carillon uit l'Arlésienne), Couperin (gigue en rondeau - waarvan vooral de gigue een uiterst fijne ritmische heldere vertolking ten deel viel), Prokofief ('Menuet antique'). B.J. Franssen met 'Variaties op een thema van Paganini (speciaal voor beiaard gecomponeerd) een oeuvre dat prachtig werd vertolkt met een heldere frasering. Verder nog een Dorische Suite van Leen 't Hart, een stukje eerlijke frisse muziek die zonder omwegen onmiddellijk van hart tot hart gaat; een eigen werk 'Fantasie sur des rondes enfantines' dat een compositie en uitvoering voor zijn voorgangers niet onder deed.

Als sluitstuk en charmante geste van deze Maitre-Carillonneur het Wilhelmus. Jacques Lannoy is een zeer talentrijk beiaardier.

Rotterdamsch Nieuwsblad 1 augustus 1957

Jacques Lannoy bespeelde het Stadhuiscarillon

Indachtig de eerdere fraaie beiaardbespelingen, waarop de Franse klokkenist Jacques Lannoy zijn toehoorders vorige jaren vergastte en nog extra geanimeerd door de milde zomeravondtemperatuur, heeft een groot aantal belangstellenden gisteravond de stadhuistuin bezocht om in geboeide aandacht het spel van Lannoy aan te horen en hem na afloop erkentelijkheid te betuigen door middel van hartelijk applaus.

Lannoy's beheersing van 't beiaardspel blijkt allereerst uit de helderheid waarmee hij de tonen in vaste ritmiek en grote trefzekerheid 'plaatst'. Daarbij - en dit is het meest opvallende - zijn de schakeringen in toonsterkte zo verscheiden als men van klokken zelden hoort. Lannoy musicceert in de meest wezenlijke betekenis van het woord op het in feite zo onhandelbare carillon en deze gewaarwording deed de luisteraars veel van het bezwaar der boventooncomplexen vergeten.

Er was van het gehele programma slechts één stuk, dat het in carillonbewerking niet zo goed deed en dat was Prokofiefs Menuet antique. Zo men in het experiment delen uit Honeggers Jeanne d'Arc au Bucher voor klokkenspel te arrangeren, al een zwaar hoofd heeft gehad, dan heeft Lannoy toch kunnen bewijzen, dat, mits met fijnzinnigheid gehanteerd, deze materie inderdaad acceptabele resultaten kan leveren. Speciaal natuurlijk de episode waarin klokken worden geïmiteerd leende zich bij zonder goed voor uitvoering door echte klokken.

Lannoy's tweede eigen werk was een alleraardigste Fantasie sur des rondes enfantines. Hij deed dit stuk voorafgaan door de Dorische Suite van onze stadsbeiaardier Leen 't Hart, waarin vooral de pittige musette treft door vaart en muzikaliteit.

Behalve het goed gekozen begin met Carillon (uit l'Arlesienne) van Bizet en twee stukjes van Couperin, bevatte deze beiaardbespeeling nog een waardevolle bijdrage in de vorm van variaties over een thema van Paganini - hetzelfde dat Brahms met zoveel virtuositeit voor piano varieerde - van B.J. Franssen. Het eenvoudige harmonische stramien uitstekend

gebruikend weet Franssen een grote verscheidenheid van variaties te presenteren, waarbij vele met fraaie melodische vondsten.

Met het spelen van het Wilhelmus besloot de beiaardier uit Saint Amand zijn hogelijk gewaardeerd concert.

Het Parool 1 augustus 1957

Jacq. Lannoy gaf klokkenspel eigen muzikale bekoring

Negende Beiaardbespeling

Het is begrijpelijk dat de Franse beiaardier Jacques Lannoy zijn programma opende met werken van zijn landgenoten. Eerst de bekoorlijke frisheid van G. Bizets muziek uit de 'l'Arlésienne suite' en vervolgens Fr. Couperin: 'Gigue' en 'Rondeau' in pittige ritmiek en van een natuurlijke souplesse.

Hier verliet Jacques Lannoy de oude meesters en wendde zich tot S. Prokofief in diens 'Menuet antique'. Hoewel Prokofief niet afkerig was van escapades in het rijk van bi- en polytonaliteit was deze sprong naar de 'moderneren' toch niet zo groot als wel lijkt, want deze oude dansvorm was van een hoofs karakter. De 'Variations pour carillon sur un thème de Paganini' van B.J. Franssen, was niet zo sterk van compositie.

De beiaardier heeft een uittreksel gearrangeerd voor het carillon van 'Jeanne au Bucher' van A. Honegger. Wij bewonderen zijn moed: dit historisch gegeven van Frankrijks helden, heeft Honegger opgebouwd uit negen scènes plus een proloog. Deze zeer bewogen geschiedenis doet de componist, wars van romantiek in zijn spontane drift, op zeer realistische wijze en in vele varianten spreken. De korte samenvatting die de beiaardier daarvan gaf en uiteraard onvolledig moest blijven, getuigde van zijn bekwaamheid en zijn onstuimige muzikaliteit. De 'Dorische Suite' van Leen 't Hart is in zijn drieligheid zeer gevarieerde prettig aandoende muziek, evenals de 'Fantasie sur des rondes enfantines' van Jacques Lannoy.

De heldere uitbeelding die de beiaardier van alle werken gaf, bewees op overtuigende wijze dat klokkenspel in zijn eigen klankencharme niet onduidelijk hoeft te zijn doch integendeel een muzikale bekoorlijkheid heeft.

Met het Wilhelmus werd deze beiaardbespeling, waarvoor veel belangstelling was, besloten. De Rotterdamer 1 augustus 1957

7 augustus 1957 Beiaardconcert door Karel Borghuis

Uitstekend beiaardconcert van Karel Borghuis

De stadsbeiaardier van Oldenzaal, Karel Borghuis, heeft gisterenavond voor het eerst op de stadhuisbeiaard geconcerteerd. In het begin moest hij nog even op dat instrument thuis raken, al kon men dan ook reeds in het eerste nummer, een van de 'Wiener sonatinen' van Mozart, horen dat hij zijn vak terdege verstaat.

Dat werd later helemaal duidelijk en zo was het een groot genot te luisteren naar zijn vertolking van het 'Menuet en Trio' van Staf Nees met zijn rijke afwisseling van hard en zacht, naar zijn eigen uitstekende compositie over het oude lied 'Daar waren twee koningskinderen' waarvan vooral de briljante Toccata opviel, de klankrijke 'Fantasie' van Henk Herzog, de

levendige variaties over 'Heer Jezus heeft een hofken' van Romke de Waard en de in haar drie delen zeer veel afwisseling gevende 'Sonatine' van Wouter Paap. Tussen deze vijf voor beiaard geschreven werken speelde de concertgever nog de 'Zweedse Rapsodie' van H. Alfven, waarin een bekend dansliedje te herkennen was.

De zeer vele bezoekers - waarvan de laatkomers profiteerden van uit het stadhuis aangedragen pluche stoelen - zullen wel zeer tevreden huiswaarts zijn gegaan, want het spel van Karel Borghuis heeft bijzonder geboeid.

Was het opzet of toeval, dat tegen de schemering een reeks lokalen langs de tuin werd verlicht, zodat de bezoekers nu hun programma konden lezen. Het is te hopen dat deze verlichting een goede gewoonte wordt.

Rotterdamsch Nieuwsblad 8 augustus 1957

Beiaardier Borghuis liet bekende melodieën horen

De avondbespelingen van de stadhuisbeiaard winnen steeds aan belangstelling. Meer en meer vult de stadhuistuin zich met een aandachtig luisterend publiek. Vooral wanneer het programma's betreft, die de luisteraars geen moeite geven. Bekende melodieën die men in hun uitbeelding gemakkelijk kan volgen worden kennelijk zeer gewaardeerd.

Zo heeft dan de beiaardier van Oldenzaal, Karel Borghuis, woensdagavond zijn auditorium aan zich verplicht (getuige het applaus aan het slot van zijn bespeling) door een programma ten gehore te brengen van populaire muziek. De 'Wiener Sonatine' van W.A. Mozart deed het in al zijn luchtigheid uitstekend. Leen 't Hart heeft drie bekende liederen van Fr. Schubert bewerkt voor het carillon. De zeer sprekend intieme romantiek bleef daarbij op gelukkige wijze bewaard. Een iets vlotter tempo door de beiaardier had het geheel nog ten goede gekomen.

De soepele, duidelijke speeltrant van Karel Borghuis deed ook andere werken van Staf Nees, Henk Herzog Romke de Waard en H. Alfven in al hun muzikale glans goed tot hun recht komen. Er zat vaart en stuwung in zijn spel.

De frisse, muzikale bewerking van hemzelf over: 'Daar waren twee koningskinderen' viel op door de vakkundige logische constructie in Inleiding, liedbewerking en passacaglia en toccata, welke een verantwoord muzikaal geheel vormden.

Rijk aan melodie, ritme en dynamische nuanceringen is de 'Sonatine' van Wouter Paap, die hij opdroeg aan de Nederlandse Beiaardschool, en die ook reeds werd uitgevoerd op de vorig jaar gehouden beiaardwedstrijd.

De Rotterdammer 8 augustus 1957

14 augustus 1957 Beiaardconcert door Peter Bakker

Beiaardier P. Bakker onderschatte snelheid van de stadhuisbeiaard

Het schijnt dat het mechaniek van onze stadhuisbeiaard we heel erg gesmeerd werkt, want de Nijkerkse beiaardier P. Bakker had gisteravond zijn programma een kwartier binnen de hem toegemeten tijd uitgespeeld. Gelukkig bleek hij niet om aanvulling verlegen te zitten. Hij vulde dat kwartier met vier bewerkingen van liederen. 'Ich liebe Dich' van Beethoven,

'Frühlingsglaube' van Schubert, het aan Mozart toegeschreven 'Wiegenlied' en een waarschijnlijk geestelijk lied.

De oorspronkelijke stukken, die de gastbeiaardier speelde, waren allemaal van Vlaamse afkomst. Hij opende zijn concert met de frisse 'Marsch' uit de Rubenscantate van Peter Benoit, in een bewerking van Staf Nees, voerde een prachtig 'Rondeau' van de 18e eeuwse organist/beiaardier Matthias van den Gheyn uit en eindigde zijn eigenlijke programma met de Inleiding, Lied en Fuga op 'Gekwetst ben ik van binnen' van Staf Nees, waar goed aan te horen was dat deze componist tot de grote Vlaamse beiaardiers behoort.

Bewerkingen van Vlaamse en Nederlandse liederen vulden zijn programma aan en aan de 'Eerste Sonatine' van Ignace Pleyel was goed te horen hoe uitstekend deze destijds op de platte piano gepeelde muziek het op een carillon doet.

Beiaardier Bakker die, als wij het goed hebben nog niet zo lang geleden zijn diploma behaalde, heeft door zijn lichte en zeer muzikale spel een bijzonder goede indruk gemaakt, zodat wel te verwachten is, dat hij in het volgend seizoen zijn ervaringen met het goed gesmeerde carillon precies getimed zal kunnen doen horen.

Rotterdamsch Nieuwsblad 15 augustus 1957

Piet Bakker toont gezonde muzikaliteit in beiaardspel

Het is nooit zo gemakkelijk als ramplacant op te treden. Het verzoek een ander te vervangen komt, uiteraard, nogal eens kort voor uitvoering. Meestal ontbreekt dan de mogelijkheid tot een rustige voorbereiding. Echter aan het vlotte spel van de beiaardier P. Bakker uit Nijkerk, die woensdagavond de stadhuisbeiaardbespeling waarnam voor Cor Don zou men niet gedacht hebben dat hij als plaatsvervanger optrad.

Wijselijk had hij niet al te ingewikkelde muziek gekozen, maar wel een programma dat het voordeel had populair te zijn. Een zestal volksliedjes, een gemakkelijk te volgen 'Sonatine' van I. Pleyel en een 'Rondeau' van M. van den Gheyn die omlijst werden door de bekende Rubensmars van P Benoit in een bewerking van Staf Nees en 'Inleiding lied en Fuga' op het oud-vlaamse lied Gekwetst ben ik van binnen; een compositie van Staf Nees.

Zowel in het een als het andere werk toonde de beiaardier niet alleen het instrument volkomen te beheersen, maar tevens te beschikken over een gezonde muzikaliteit, die door vaart en stuwung de uitgevoerde werken uitstekend tot hun recht deed komen. Zo voortvarend was de klokkenist in zijn spel, dat hij de nog overige tijd aanvulde met 4 extra's o.a. 'Ich liebe dich', van L van Beethoven en 'Frühlingsglaube' van F. Schubert.

De Rotterdamer 15 augustus 1957

Verrassende kennismaking met beiaardier Bakker

In tegenstelling tot wat het officiële programma der beiaardbespelingen vermeldde en eveneens tegengesteld aan wat de getrouwen in de Stadhuistuin tot voor enkele dagen verwachtten - wat ditmaal niet hetzelfde is, want het optreden van Cor Don heeft men met het oog op ziekte van Ferdinand Timmermans reeds in het begin van het seizoen plaats gehad - bespeelde de jonge klokkenist Piet Bakker uit Nijkerk gisteravond het Stadhuiscarillon. Natuurlijk heeft men de oud-stadsbeiaardier Timmermans node gemist maar het zal hem

goed doen, te weten, dat een zeer begaafde jeugdige collega hem verving, wiens spel zich kenmerkte door grote accuratesse en uitmuntende ritmische scandering.

Deze laatste eigenschap trad wel heel duidelijk aan het licht in de eerste Sonatine van Pleyel, welks dartele pianostijl zich, mits met vaardigheid gehanteerd, op beiaard zo uitstekend realiseren laat.

Het was een goed samengesteld, prettig aan te horen programma, dat Piet Bakker zijn toehoorders bood. Behalve de reeds genoemde sonatine bestond de reeks werken uit composities van Vlamingen en een aantal plezierige oude liedjes, waarop men wel vaker wordt vergast. De Rubensmars van Benoit aan de kop van het programma slaagde uitstekend en Piet Bakker handhaafde dit niveau o.a. in het altijd dankbare Rondeau van M.v.d. Gheyn en het slotwerk: Inleiding lied en fuga van de befaamde beiaardier Staf Nees, waarna nog vier toegiften (bewerkingen) volgden.

De kennismaking met Piet Bakker was een buitengewoon prettige en er is artistiek gezien alle reden hem voortaan een vaste plaats in het Rotterdamse beiaardseizoen te doen innemen.

Het Parool 15 augustus 1957

21 augustus 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

Onze stadsbeiaardier is een virtuoos

Om een carillonprogramma zó uit te beelden dat de luisteraar zich in de sfeer daarvan voelt opgenomen, moet de beiaardier wel beschikken over een volkomen beheersing van het instrument, maar tevens, en dat is zéér belangrijk, over een muzikaliteit die zich uitstrekt over alle uit te voeren werken!

De virtuositeit die Leen 't Hart (onze stadsbeiaardier) woensdagavond toonde, heeft zeker elk der aanwezigen met blijde verwondering vervuld. Want in de lichtvoetige muziek die hij (en dat in klokkenspel!) deed horen van de Italiaanse en Franse operacomponisten, waren in hun romantische, onstuimige bevalligheid van charmante doorzichtigheid. Melodievoering en omspelende figuraties. Het was alles helder en suggestief.

Wij doen uit zijn gevarieerd programma een enkele greep, b.v. 'Suite Louis XV', de statige inleiding, de elegante oude markies, het samenzijn van de gasten' ... Men was erbij! En zoals F. Gasparini het 'Koekoek ene zang' (Detto del cucu) interpreteert, heeft deze vogelparasiet meer noten op z'n zang dan alleen de kleine tertinterval.

Deze levendige muziek wisselde Leen 't Hart af met een vlotte bewerking van hemzelf van drie Zuid-Afrikaanse liedjes en drie Hollandse volksliedjes. Ook nog drie Engelse en drie Zweedse volksdansen verlevendigden deze afwisseling.

Het geheel werd omsloten door een aangolvend Preludium en een Menuet van Jef van Hoof, waarvan het menuet de inleiding met een 2-3 ritme accentueerde en voortzette. De oud-Hollandse Boerendansen van W.F. Siep bevestigden mede, dat het vakmanschap van de Nederlandse componisten voor hun buitenlandse collega's in degelijkheid en flair niet behoeven onder te doen.

De Rotterdammer 22 augustus 1957

Column van Elly Salomé

De 'hoge' kunst der lage landen

De Stadhuistoren stelt zijn kunstigh klockwerck, rijck
Van klanck. Hemoni speelt een hemelsch klockmuzijk,
Zoo snel, gelijk een luit, of Swelings orgelpijpen,
In snellen cimbeltoon, met vingeren te grijpen.

Toen Joost v.d. Vondel zich bij de inwijding van het Amsterdamse Stadhuis tot deze versregels liet inspireren - daarbij twee namen noemend, wier klank nog niets aan befaamdheid heeft ingeboet - was er nog geen sprake van, dat de beiaard het zomerse aspect van welk stedelijk muziekleven dan ook zou vormen.

Toch is er een parallel te trekken tussen de dagen van Vondel en de Sweelincks, die aan de begaafde klokkengieters Hemony de naam 'klassieke bloeitijd van het carillon' ontleen en de laatste drie, vier decennien. Toen zowel als nu heeft het klokkenspel een muzikale functie gekregen, waarvan de betekenis veel verder gaat dan het stemmingsvolle luiden alleen. De beiaard is weer een muziekinstrument en haar aanzien stijgt naarmate de technische perfectionering vordert en het besef opnieuw doordringt, dat de klokkenspelkunst bij de Nederlanden (in de ruime, vroegere zin) behoort.

Het begon, bij de aanvang der 17e eeuw, met 'gewoon' luiden. Bijplechtige gelegenheden, maar ook dagelijks bij het openen en sluiten der stadspoorten of als 's avonds tussen 9 en half 10 de wachten werden betrokken. e "Boeveklok" heette dat in Amsterdam en "Ruymstraete" zei men ertegen in Bergen op Zoom, ten teken dat het tijd werd, de straat te ontruimen. Het met zwaar stokkenklavier te bespelenklokkenspel was intussen ook ingevoerd, maar toen men steeds méér torenleidjes wilde horen, op de duur zelfs elk kwartier, was het niet meer mogelijk, deze met de hand te laten "beyeren". En dus kwam het mechanische klokkenspel in gebruik, waarop de melodietjes door middel van stiften in de trommels (de zogenaamde tonnen0 konden worden "verstoken".

Hemony

Zonder de gebroeders Hemony die een heel bijzondere feeling voor het klokkengieten hadden - er zijn in Nederland en daarbuiten nog vele Hemony-carillons te beluisteren - zou de ontwikkeling van de beiaard als muziekinstrument uit die tijd nooit een zo hoge vlucht hebben kunnen nemen als de overlevering ons vertelt. In Delft b.v. werd "drie maal weeks gebeyerd, welke zoete melodie niet alleen d'ooren der Delftsche burgerij op een zinlyk luchtbanket van noten uitnodigt, maar ook diegenen die buiten de stad wonen, die van dit streelende geluit nog meer zoetigheid smaken dan de Delftsche inboorlingen".

Nu is het minder verwonderlijk dan het lijkt, dat met de Hemony's de kunst van het klokkengieten voor een deel althans verloren ging. Wetenschappelijk was men namelijk nog niet zo ver gevorderd en de natuurkundige eigenaardigheden van de klokkeklank hebben geruime tijd de vervaardigers van carillons parten gespeeld.

Een klok - en dat is tevens haar charme - gedraagt zich natuurkundig gezien heel anders dan b.v. een snaar. Algemeen geldend is de wet, dat elke toon haar timbre ontleent aan (al dan niet afzonderlijke waarneembare "boventoon". Bij het luisteren naar snarenspeel doet het er nauwelijks toe of men van deze wet op de hoogte is, want de meeklinkende tonen maken zich niet los van de klank als geheel. Bij de klok daarentegen doen zij dat wel (althans enkele),

hetgeen voor iedereen heel duidelijk te horen is bij het luiden. Er klinkt dan een hogere toon, als het ware steeds dóórzingend, mee en het meest eigenaardige is wel, dat deze kleine tert (zoals de afstand tot de eigenlijke toon heet) als boventoon op deze plaats niet eens thuishoort. Behalve het opvallende van de boventonen is er dus ook nog het vreemde van een anders samengestelde reeks.

Slagtoon

Zou de klokkengieter dit alles voor kennisgeving aannemen en er zich verder niet om bekommeren, dan zou een carillon dermate "valse" klanken dooreen mengen, dat het als muziekinstrument ten enenmale onbruikbaar was. De eerste, belangrijkste boventonen worden echter zorgvuldig bijgestemd, zodat zij een harmonische reeks vormen. Men komt daarin dan bovendien tegemoet aan iets anders vreemds: het belijft een klok om als "slagtoon" (dat is de toon, die men als de aangeslagene ervaart) het onderoctaaf van de vierde boventoon te geven. Komt die toon overeen met het bovenoctaaf van de grondtoon, dan klinkt de klok zo zuiver als maar mogelijk is. Waarmee maar aangeduid wil zijn, dat er voor het klokkengieten heel wat komt kijken.!

Het was in het begin van deze eeuw, dat de vermaarde Mechelse beiaardier Jef Denijn de stoot gaf tot de herleving van de aloude kunst der lage landen. De ontstellende klokkenroof door de Duitsers in de laatste wereldoorlog heeft menigeen de ogen geopend voor de waarde van dit typisch bij Nederland en België behorend cultuurbezit en nu zorgen restauraties, concerten, conferenties over het repertoire en zelfs beiaardexamens ervoor, dat 't carillon weer de plaats inneemt, die het toekomt.

Het Parool 24 8 1957

28 augustus 1957 Beiaardconcert door Gaston Van den Bergh

Mechels gast in klokketoren viel niet mee

Een afgezant uit Mechelen, het Mekka van de beiaardkunst, kwam gisteravond de Rotterdamse Stadhuistoren bespelen. Gaston Van den Bergh draagt weliswaar de bescheiden titel van 'hulpbeiaardier', maar een Mechelse titel op zich bleek al voldoende aantrekkingskracht te bezitten.

Tegen het eind van het concert was de stadhuistuin echter heel wat minder vol dan bij het begin. En dat was, geloven we, niet alleen aan de ietwat frisse temperatuur te wijten. Gaston van den Bergh leverde de bezoekers voor hun moeite een behoorlijk beiaardconcert, maar ook beslist niet meer.

Zowel een eigen compositie 'feestklokken', als bewerkingen van Vlaamse liederen vertoonden een ietwat lompe harmonisatie. Hongaarse volksliederen waren alleen aan hun melodie te herkennen; het echt Hongaarse ritme ontbrak en de liederen kregen hier en daar een uitgesproken Vlaams karakter.

Gebrek aan levend ritme was ook de voornaamste tekortkoming in bewerkingen van gedeelten van composities van Tsjajkovsky en Handel. Daartegenover stond een heel behoorlijk vakmanschap - dat overigens door vele Nederlandse beiaardiërs wordt overtroffen

- waardoor de vertolking van werkjes van Staf Nees en Jef Denijn kon bijdragen tot een geenszins onbevredigend slot van deze als geheel toch wel teleurstellende beiaardbespeling.
Het Vrije Volk 29 augustus 1957

4 september 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

Carillonbespeling Leen 't Hart

Leen 't Hart heeft voor zijn carillonbespeling van woensdag a.s. op de stadhuistoren eigen bewerkingen van melodieën van Grieg en anderen gekozen. Hij opent met een preludium quasi una fantasia van Jef van Hoof en heeft verder zijn Kleine Suite voor twee-octaafs beiaard en een menuet en trio van Staf Nees op zijn programma genomen.

Rotterdamsch Nieuwsblad 3 september 1957

Leen 't Hart eerde Grieg

Op de vierde september 1907 stierf de grote Noorse componist Edvard Grieg. Onze stadsbeiaardier heeft hem op zijn wekelijkse beiaardconcert gehuldigd door het spelen van drie van zijn bekendste werken: 'Letzter Frühling', 'Solvegs Lied' en 'Solvegs Wiegenlied', waarvan de zangerigheid uitstekend bewaard bleef.

Eveneens in eigen bewerkingen speelde Leen 't Hart drie wiegeliedjes (van Brahms, Schubert en Fliess, welk laatste gewoonlijk aan Mozart wordt toegeschreven), drie oud-Nederlandse liederen - waarin de parelende omspeling van de bas-melodie aan het slot van 'Gelukkig is het land' bijzonder opviel - en drie werken van Engelse componisten, die omstreeks 1700 leefden: Jeremiah Clarke, Georg Fr. Händel en Henry Purcell. Händels 'Bourree' leek ons van deze drie het best geslaagd.

Het concert werd geopend met het telkens weer boeiende 'Preludium quasi una fantasia' van Jef van Hoof. Een in al haar eenvoud bijzonder goede compositie is ook de 'Kleine Suite voor twee-octaafs beiaard' van de concertgever: prachtig van melodie was vooral de Siciliano.

Het derde oorspronkelijke nummer was het sierlijke 'Menuet en Trio' van Staf Nees, en het laatste was de improvisatie, waarin Leen 't Hart nog eens ten overvloede liet horen, hoe hij zijn beiaard bespeelt met een gemak en met een beheersing of het een licht aansprekende vleugel is!

Rotterdamsch Nieuwsblad 5 september 1957

Leen 't Hart deed klokken weer spreken

Al men het klokkenspel van onze stadsbeiaardier Leen 't Hart beluistert (hij verzorgde woensdagavond de veertiende bespeling), zou men de klokkenist achter het clavecimbel kunnen denken. Luchtig en vlot in doorzichtige klankgeving doet hij de klokken spreken, daarmee bewijzende, dat het beiaardspel geen onontwarbare klankenkluwen behoeft te zijn. Bijzonder duidelijk kwam dit tot uiting in de sprankelende variaties die de melodie omrankten van één van de oud-Nederlandse volksliederen 'Gelukkig is het land'.

De uitvoering van het gehele programma, waarvan 'Preludium quasi una fantasia' van Jef van Hoof en een sprekende 'Improvisatie' van de beiaardier de hoekdelen vormden, was van een levendige spontaniteit.

De andere (kleinere) werken vormden verschillende groepen: drie oud-Nederlandse volksliederen, drie werken van Engelse componisten(hierbij rekenen wij ook G.F. Händel), drie bekende composities van Edw. Grieg (op 4 september was het vijftig jaar geleden dat deze Noorse componist overleed) en drie wiegenliedjes van Joh. Brahms, Fr. Schubert en W.A. Mozart; deze laatste zes liederen waren in een bewerking van Leen 't Hart.

De vier groepjes van drie werden afgewisseld door een 'Kleine suite voor een twee-octaafs beiaard' van de klokkenist, en een 'Menuet en trio' van Staf Nees. Een alleszins gevarieerd programma, dat op zeer muzikale wijze werd uitgevoerd.

De Rotterdammer 4 september 1957

Leen 't Hart in jury compositiewedstrijd

De Rotterdamse Beiaardcommissie stelt zich voor alsnog voor 1957 een compositiewedstrijd uit te schrijven. Gevraagd wordt een compositie voor beiaard van vier octaven met een duur van ongeveer vijf à zevenminuten. De vorm is vrij maar het is de bedoeling dat een der oude groot-Nederlandse volksliederen aan de compositie ten grondslag zal liggen.

De jury zal bestaan uit uit de heren Ed. Flipse, dirigent van het Rotterdams Philharmonisch Orkest, G. Stam, directeur van het Toonkunstconservatorium te Rotterdam en Leen 't Hart, stadsbeiaardier van Rotterdam en Delft.

Inzendingen worden vóór 1 december a.s. ingewacht.

Tevens heeft dezelfde commissie het plan om in 1958 een beiaardwedstrijd te houden onder auspiciën van de Nederlandse Klokkenspelvereniging.

Delftsche Courant vrijdag 6 september 1957

11 september 1957 Beiaardconcert door Chris Bos

Chris Bos op de beiaard

De gast gisteravond op onze stadhuistoren, de Utrechtse stadsbeiaardier Chris Bos, had lelijke concurrenten in de storm en de regen, die het aantal bezoekers tot enige oude getrouwen deden slinken, veilig geborgen in een hoekje uit de wind onder de overkapping in de tuin. Toen de concertgever zijn geïmproviseerde 'Preludium en fuga' inzette, sloeg de regen zo'n roffel op straten en daken, dat de klokkeklanken bijna overstemd werden, waartoe de gierende stormwind ook nog een handje meehielp. Maar tussen de druppels en de windvlagen door was toch wel te horen, dat Chris Bos zowel het bespelen als het componeren verstaat, wat zij, die tot het bittere eind zijn gebleven ook hebben kunnen horen aan zijn 'Passacaglia' die een uitstekend stuk is.

Dit kan ook gezegd worden van de 'Klokkenspel Suite' van Julius Röntgen met het geestige 'Advocaten en Procureuren' en het leutige 'Rondo' en niet minder van de 'Suite' die Staf Nees heeft gecomponeerd. Het was jammer dat van de 'Ballade' heel wat verwoei, maar de pittige 'Vlaamse dans' maakte weer veel goed.

Het was deze avond weer merk waardig om te horen hoe goed clavecimbelmuziek - ditmaal van de 18e eeuwers J.B. de Boismortier en J.Ph. Rameau - het op een beiaard doet. Kinderliedjes, minneliedjes, Engelse dansen en trekkersliedjes voltooiden het programma, dat Chris Bos met grote technische beheersing en gevoelige muzikaliteit heeft gespeeld.
Rotterdamsch Nieuwsblad 12 september 1957

18 september 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

Avondbespeling Stadhuisbeiaard

Het voorlaatste beiaardconcert had gisteravond ondanks het koude weer vrij veel bezoekers getrokken en stadsbeiaardier Leen 't Hart heeft hen niet teleurgesteld. Een prachtig begin was de 'Prelude in Bes' van Jef Denijn en niet minder schoon klonk de 'Fantasia III' van de grootmeester van de Vlaamse muziek Peter Benoit, die wel weet hoe een melodie op een klokkenspel kan klinken. Van Gerard Boedijn speelde Leen 't Hart een Preludium en Allegro op 'Loof, loof den Heer' waarvan het eerste deel statig klonk en het tweede deel een weelde van klanken deed horen. Bijzonder goed voldeed ook het bekende koraal van Bach 'Wohl mir dass ich Jesum habe' in de bewerking van Fred. Marriott. De bewerkingen die Leen 't Hart van liederen liet horen deden er zeker niet voor onder. Het waren drie oud-Nederlandse geestelijke liederen (Prachtig de basmelodie in 'O Heer gij zijt mijn God en Here', drie Duitse geestelijke liederen met een typisch wiegend begin van 'Die güldne Sonne voll Freud und Wonne', en 'Het Angelus' en 'Het Madonnakindje' van Catharina van Rennes, die het zeer goed deden op het klokkenspel. Met een grandioze improvisatie, waarvan een aanzwellend en afnemend staccato melodietje als basis diende, besloot onze beiaardier deze avondbespeling die terecht zo werd gewaardeerd, dat een langdurig applaus uit de stadhuistuin opklonk, waarna als toegift een bewerking van 'Dankt dankt nu allen God' volgde. Op het laatste beiaardconcert, volgende week woensdag, zal Leen 't Hart een verzoekprogramma spelen, waarna de bezoekers door de Rotterdamse Beiaardcommissie op de thee worden genodigd. De beiaardier zal dan een causerie houden.
Rotterdamsch Nieuwsblad 19 september 1957

Hartverwarmend beiaardconcert van Leen 't Hart

Door het trieste, kille weer van woensdagavond waren er niet zó veel luisteraars in de stadhuistuin voor het beiaardconcert. Maar die er waren hebben geen kilheid gevoeld, want Leen't Hart heeft met gulle hand zijn parelende klokkenklanken over hen uitgestrooid. Klokkenklanken van sprankelende tonen, gebundeld in rijke accoorden en van melodieuze stemvoering!
Met de uitvoering van een aantal; fraaie geestelijke liederen, waarvan vele in een bewerking van Leen 't Hart, heeft de beiaardier een gewijde sfeer geschapen die door de gevoelige tere klokkentonen van een apart karakter was. Helder in melodie, soepel en vlot in de uitvoering van de omspelende variaties kwamen deze liederen in al hun klankenrijkdom uitstekend tot hun recht en lieten niet na op de toehoorders merkbare indruk te maken. Dergelijk fraai uitgevoerd klokkenspel heeft toch wel een zeer aparte bekoring.

Met een monumentaal Prelude in Bes van Jef Denijn en een muzikaal uitgewerkte improvisatie over een bekend avondliedje van de klokkenist, werd dit programma geopend en besloten, waarmede Leen 't Hart op ondubbelzinnige wijze zijn muzikaliteit en bijzondere begaafdheid als beiaardier demonstreerde.

Het klaterend applaus, van de aanwezigen, was een spontane reactie op de indruk die men had ontvangen door deze sprekende carillonmuziek. Met een toegift over Dankt, dankt nu allen God beantwoordde de beiaardier deze waardering.

De Rotterdammer 19 september 1957

Beiaardconcert Leen 't Hart

Het voorlaatste beiaardconcert van dit seizoen (volgende week wordt tot besluit nog een programma van verzoeknummers ten gehore gebracht) heeft onze stadsbeiaardier Leen 't Hart voor een groot deel gewijd aan het geestelijk lied. Van de eerste groep van drie liederen (Heer Jezus heeft een hofke, de 140e psalm en de avondzang), die de concertgever in een eigen bewerking speelde, waren het vooral de beide koralen, die in al hun eenvoud op voortreffelijke wijze tot klinken werden gebracht. De avondzang is een van onze oudste kerkzangen, een aeolische melodie binnen de omvang van een kwint. Hoe verheven deze melodie kan klinken werden wij gisteravond weer eens gewaar. Van drie Duitse geestelijke liederen koos Leen 't Hart voor het koraal 'Allein Gott in der Höh sei Ehr' een variatievorm, waarbij hij af en toe een uitstekende ritmische hymstem toepaste en een enkele maal tot een modulatie overging. De authentieke beiaardcomposities voor deze avond waren een Praeludium in Bes van Jef Denijn, een Fantasia van de in België altijd zeer geëerde Peter Benoit (een componist die hier te lande practisch verwaarloosd wordt) en een Praeludium en Allegro op 'Lobe den Herrn' van Gerard Boedijn, werken, die in de weergave door Leen 't Hart uitstekend tot hun recht kwamen. Met een Koraalbewerking en Improvisatie werd dit concert besloten.

Trouw 19 september 1957

25 september 1957 Beiaardconcert door Leen 't Hart

Stadsbeiaardier zal spelen wat gevraagd werd

In het laatste beiaardconcert in dit seizoen, woensdag 25 dezer, zal de stadsbeiaardier Leen 't Hart uitsluitend op het klokkenspel van de stadhuistoren verzoeknummers uitvoeren, die door het publiek zijn aangevraagd. Hij zal elk nummer door middel van een voor deze gelegenheid aan te brengen geluidsinstallatie vooraf aankondigen. Er al gezorgd worden voor een voldoende aantal zitplaatsen, ten dele in de tuin, ten dele onder de grote overkapping vóór de grote middenhal en zo nodig - bij slecht weer- in die hal. Na afloop zullen de bezoekers in de trouwhal onder het genot van een kopje thee kunnen luisteren naar een causerie van de beiaardier.

Rotterdamsch Nieuwsblad 20 september 1957

Laatste beiaardconcert

Op woensdag 25 september a.s. vindt de laatste avondbespeling van het stadhuisocarillon voor dit seizoen plaats. De stadsbeiaardier, de heer Leen 't Hart, heeft het programma van dit concert uit verzoeknummers samengesteld.

Dit omvat onder andere een 6-tal volksliederen en een aantal composities van Mozart, Schubert en Beethoven. Tot besluit speelt hij het Stedelied en het Wilhelmus.

Na afloop wordt aan de bezoekers een kopje thee aangeboden in de trouwzaal van het stadhuis.

De Maasbode 24 september 1957

Het slot van het beiaardseizoen

Het laatste beiaardconcert in dit seizoen had gisteravond ondanks het slechte weer toch nog vrij veel bezoek getrokken. Leen 't Hart speelde een verzoekprogramma, en daaruit bleek de voorkeur van het publiek voor bewerkingen van liederen, die dan ook de hoofdschotel vormden. Er werden ditmaal slechts twee originele beiaardcomposities uitgevoerd: de 'Prelude en Fantasie over twee oud-Nederlandse liederen' van Wim Franken en de 'Tweede Sonatine' van Sjef van Balkom, beide uitstekend voor het instrument geschreven en prachtig gespeeld.

Na afloop verzamelden de toehoorders zich in de hal bij de trouwkamers, waar de Rotterdamse beiaardcommissie thee aanbood. Mr A. Werner, de het vorige jaar afgetreden, maar op verzoek nog steeds aangebleven secretaresse van de commissie heeft de aanwezigen welkom geheten, in het bijzonder oud-stadsbeiaardier Ferd. Timmemans en de tegenwoordige bespeler van ons stadhuisocarillon, Leen 't Hart. Hierna heeft laatstgenoemde een causerie gehouden over het ontstaan en de verspreiding van de beiaard. In de Middeleeuwen kende men wel kerkklokken, maar nog geen klokkenspel, al zullen er met die klokken wel wijsjes geluid zijn. Pas de uitvinding van de trommel met pennen maakte meer klokken nodig, en toen begon men die ook te bespelen. In de 17e eeuw hadden alle steden in Vlaanderen en Nederland klokkespelen, die heel vaak gebruikt werden. In de volgende eeuwen raakten zij in het vergeetboek, en pas op het eind van de vorige eeuw wist de grote Belgische beiaardier Jef Denijn het bespelen van de beiaard weer populair te doen worden door zijn zomeravondbespelingen te Mechelen. Nadien is een opbloei te constateren, die nog steeds voortduurt. Zelfs Noord-Amerika gaat hoe langer hoe meer carillons aanschaffen, en ook Duitsland begint er mee, al is er daar dan jammer genoeg een elektronisch klokkenspel bij, waartegen onze stadsbeiaardier stevig van leer trok, omdat de klank lelijk is (het zijn staven, en geen klokken!) en omdat er geen nuances op mogelijk zijn.

Rotterdamsch Nieuwsblad 26 september 1957

Concert Leen 't Hart smaakt naar meer

Voor het laatste beiaardconcert van het seizoen, getrouw aan de gewoonte van de afgelopen maand onder de stromende regen, hadden de trouwe luisteraars een keuzeprogramma

samengesteld. Onder de colonnades en in de hal luisterden zij naar de muziek uit de toren, waarbij Leen 't Hart van de speeltafel af het programma per microfoon aankondigde. Dat het publiek op het verlanglijstje twee werken had geplaatst, die in de wedstrijd voor beiaardcomposities hadden meegedongen, was een bewijs van goede smaak. Ook ditmaal wonnen de originele werken voor beiaard - de prelude en fantasie op twee oude Nederlandse liederen van Wim Franken en de Sonatine van Sjef van Balkom - het van de bewerkingen. Het verdere programma bevatte o.a. een aantal volksliedjes, waaronder het charmante Au clair de la lune, muziek uit de Peer Gyntsuite van Grieg en Für Elise van Beethoven. Leen 't Hart eindigde met het Rotterdamse Stedelied en het Wilhelmus.

Onze stadsbeiaardier heeft dit eerste jaar van zijn werkzaamheid aan het Rotterdamse publiek overtuigend zijn muzikaliteit en vakmanschap bewezen. Meer dan eens heeft het onsgetroffen, hoe hij het moeilijk reagerende klokkenspel als een klavier liet klinken en een lichtheid van toets bereikte, die men niet voor mogelijk had gehouden. Vandaar dan ook onze wens, in de volgende reeks beiaardbespelingen even artistiek en kundig van zijn talenden te worden overtuigd. Ingeleid door mej. mr. A.R. Werner hield Leen 't Hart na afloop onder een kopje thee in een van de zalen van het stadhuis een genoeglijk praatje over de beiaard in het algemeen.

Het Vrije Volk 26 september 1957

Regengordijn over het afscheid der klokken

Zelfs voor het laatste concert, waarmee stadsbeiaardier Leen 't Hart het seizoen 1957 afsloot, was Pluvius blijkbaar niet te vermurwen en een triest regengordijn omhulde de toren, waaruit de klokken hun afscheid van de zomer zongen.

Op initiatief van de Rotterdamse beiaardier was voor deze slotbespeling een verzoekprogramma samengesteld, dat voor een verheugend groot gedeelte uit Nederlandse werken bleek te bestaan.

Ondanks het slechte weer was een vrij talrijk publiek aanwezig om zijn keuze te komen beluisteren.

Het concert werd geopend met Wim Frankens destijds bekroonde compositie Prelude en Fantasie over twee oud-Nederlandse liederen (Daar was een sneeuw wit vogeltje en Heer Jezus heeft een hofken), een werk, dat zeer zeker een aanwinst voor het beiaardrepertoire betekent.

Een groot gevoel voor de harmonische mogelijkheden van het carillon klinkt uit de tweede sonatine van de beiaardier-componist Sjef van Balkom. De zeer gevoelige en kleurrijke toon in het Andante en het toepassen van alle technische middelen in de snelle delen verraden de vakman, die dank zij zijn technische beheersing in deze sonatine op voortreffelijke wijze zijn inventies heeft weten vast te leggen.

Enkele oud-Nederlandse, Schotse en Franse volksliedjes, benevens de onvermijdelijke arrangementen van werken van Bach, van Beethoven, Grieg en Schubert, completeerden het programma, dat besloten werd met 'k Heb U lief, Rotterdam van G.B van Krieken en het Wilhelmus. Na afloop werd in een hal van het stadhuis de aanwezigen thee aangeboden en gaf Leen 't Hart nog een beknopte uiteenzetting van ontstaan en verspreiding van de beiaard. Algemeen Dagblad 26 september 1957

Laatste concert op stadhuisbeiaard

Dat er ondanks het slechte weer van woensdagavond toch veel belangstelling was voor het laatste concert op de stadhuisbeiaard is wel een bewijs dat men de uitstekende spelkwaliteiten die daar geboden worden gaat leren waarderen. Voor dit 17e concert bestond het programma uitsluitend uit verzoeknummers. Dat het publiek heel wat aanvragen had ingezonden, bleek wel uit de grote variatie van werken waarmede Leen 't Hart zijn programma heeft kunnen samenstellen. Hij maakte de uit te voeren werken via een geluidsinstallatie bekend.

Het 'Preludium en Fantasie' van W. Franken en de Ite Sonatine van Sjef van Balkom zijn twee composities van de vorig jaar gehouden beiaardwedstrijd. Met 'Menuet' uit 'Eine kleine Nachtmusik' van W.A. Mozart, L. v. Beethoven en Fr. Schubert en drie bekende liederen van Edw. Grieg, vormden deze werken wel de hoofdnummers van het programma. Ter afwisseling daarvan speelde Leen 't Hart met zijn bekende heldere, muzikale klankgeving en levendige voordracht een Oudnederlands en Frans volkslied, een Schotse melodie, drie bekende Vaderlandse liederen (van J.J. Viotta en F.L. Brandt Buijs) benevens 'Jesu, joy of man's desiring' van Joh. S. Bach, om dan te eindigen met 'Ik Heb U lief Rotterdam' van G.B. Krieken en het 'Wilhelmus'.

Ten besluite van deze woensdagavond bespelingen werd de bezoekers in de trouwhal een kop thee aangeboden.

Na enkele interne mededelingen, sprak mejuffrouw mr. A.R. Werner haar tevredenheid erover uit, dat de belangstelling voor de beiaardconcerten steeds groeit, wat een gevolg is van de goede uitvoering van de programma's.

Leen 't Hart heeft daarna op prettige wijze een en ander verteld over het ontstaan en de ontwikkeling van de beiaard. Reeds in de 16e eeuw was er al klokkenspel, zij het nog wat primitief in de bespeling, want er was van een klavier nog geen sprake. De 22 klokken uit die tijd breidden zich uit tot 32 a 38 om zich vervolgens te ontwikkelen tot een 4 octaafs spel (48 klokken) in onze tijd. Er zijn basklokken bekend van een enorm gewicht (tot 190.000 kilo!). Vooral België was het land waar veel bespelingen werden gegeven. Na een lange tijd van stilstand begon Jef Denijn in 1892 met zomervondbespelingen, waardoor de interesse zó gewekt werd dat de oprichting van een Beiaardschool het gevolg was.

Het is verblijdend dat de belangstelling voor dit wel zeer aparte (volks-)instrument zó toeneemt, zodat Nederland nu ongeveer 100 en België ongeveer 80 carillons rijk is. Na de oorlog toonde Duitsland ook grotere belangstelling.

Met veel aandacht heeft men deze causerie van Leen 't Hart gevolgd en het publiek dankte hem met hartelijk applaus.

Trouw 26 september 1957

Verzoekprogramma besloot de beiaardbespelingen

Het was voor de stadsbeiaardier Leen 't Hart en de Rotterdamse beiaardcommissie wel een grote voldoening, dat ondanks de stromende regen gisteravond nog zo vele belangstellenden de weg naar de 'voorhal' van het Stadhuis hadden gevonden om het slot van de zomervondbespelingen bij te wonen. Werkelijk, men behoeft zich niet af te vragen of het carillon hier wel een kern van geïnteresseerden heeft. Maar ondanks dat vragen wij ons af, of het zin heeft, tot eind september met deze concertserie door te gaan. Ons veel gewraakte klimaat zorgt er elk jaar méér voor, dat fraaie nazomers tot de schone legenden gaan behoren

en onze Nederlandse beiaardiers zijn een groter auditorium waard dan dat, wat zich alle weersonaangenaamheden getroost.

Het idee, om voor het laatste concert het programma uit verzoeknummers samen te stellen, was van Leen 't Hart zelf en hij heeft hiermee zeer velen een groot genoegen gedaan.

Weliswaar zou het uur verre zijn overschreden, wanneer al het gevraagde was gespeeld, maar menig geliefd werk o.a. een drietal liederen van Grieg, 'Jesu bleibet meine Freude' van Bach, Beethovens 'Für Elise', het ranke menuet uit Mozarts 'Kleine Nachtmusik' en 'Ständchen' van Schubert, benevens een serie volksliederen vond toch een plaats. Heel prettig was het bovendien, daarnaast nog eens twee werken te horen, die bekroond zijn bij de laatste compositiewedstrijd. De prelude en fantasie van Wim Franken verwerkt op kundige en fraaie wijze twee Nederlandse volksliederen en bepaald opzienbarende muzikale kwaliteiten heeft de tweede sonatine van Sjef van Balkom. Merkwaardig is hierin, dat in de snelle delen nu eens niet de vrolijke sfeer is nagestreefd, waartoe het klokkenspel zo licht inspireert. De ernst wordt gehandhaafd en dat met harmonische middelen, die een meer dan gewoon compositietalent verraden.

Zeer virtuoos en buitengewoon mooi van nuancering heeft Leen 't Hart het programma ten gehore gebracht en het zal de toehoorders die zich na afloop van een thee in de trouwhal verzamelden, genoegen hebben gedaan, de beiaardier nu ook eens even te zien en hem het een en ander over de beiaard te horen vertellen. Daaraan voorafgaand heeft mej. mr. A.R. Werner als secretaresse van de beiaardcommissie veerslag uitgebracht van het helaas zeer koude zomerseizoen, dat desondanks meerder avonden van 90 a 100 bezoekers heeft opgeleverd.

Rotterdams Parool 26 september 1957

Beiaardconcerten kregen leerzaam slot

Het programma van de laatste (17e) avondbespeeling van de stadhuisbeiaard bestond uit verzoeknummers. Dat er veel aanvragen uit het publiek waren binnengekomen, toonde de grote variatie waarmede Leen 't Hart zijn programma had samengesteld. De uit te voeren werken kondigde hij aan via een geluidsversterker.

Dit concert werd geopend met 'Preludium en Fantasie' van W. Franken, dat met de 'Ile Sonatine' van Sjef van Balkom was gecomponeerd voor de vorig jaar gehouden beiaardwedstrijd. Met 'Menuet' uit 'Eine kleine Nachtmusik' van W.A. Mozart, L. v. Beethoven en Fr. Schubert en drie bekende liederen van Edw. Grieg vormden deze werken wel de hoofdnummers van het programma. Dan waren er ter afwisseling ook nog een oud Nederlands, een oud Frans volkslied en een Schotse melodie, drie bekende vaderlandse liederen van J.J. Viotta en F.L. Brandts Buys, benevens 'Jesu joy of man's desiring' van Joh. Seb. Bach. Met 'k Heb u lief Rotterdam' van G.B. Krieken en het 'Wilhelmus' werd dit programma besloten.

Dat het klokkenspel van Leen 't Hart door zijn virtuositeit zeer gewaardeerd wordt, bleek wel uit het feit dat de belangstelling ondanks het ongunstige weer zeer groot was.

Evenals vorige jaren werd de bezoekers van het concert een kop thee aangeboden in de trouwzaal.

Mejuffrouw mr A.R. Werner, secretaresse van de Rotterdamse Beiaard Commissie sprak er na enkele interne mededelingen, haar tevredenheid over uit, dat de belangstelling voor deze

concerten steeds groeit, wat natuurlijk zijn oorzaak vindt in de buitengewone knappe prestaties van de verschillende concertgevers.

Op prettige, duidelijke wijze vertelde Leen 't Hart de aanwezigen over het ontstaan en de ontwikkeling van de beiaard. Reeds omstreeks de 16e eeuw was er al klokkenspel, maar zonder klavier. Van 22 klokken uit die tijd, ontwikkelde dit aantal zich tot 32 à 38. Nu in onze tijd bestaat een carillon veelal uit 4 octaven (48 klokken). Er bestaan basklokken van enorm gewicht; de zwaarste weegt 190.0000 kg.

Voor België was het land waar veel bespelingen werden gehouden. Na een lange tijd van stilstand begon Jef Denijn in 1892 met zomeravond bespelingen die zó in de belangstelling kwamen dat de oprichting van een Beiaardschool het gevolg was.

De interesse is in de loop der tijden toegenomen, zodat Nederland ongeveer 100 en België ongeveer 80 carillons rijk is. Na de oorlog nam ook het aantal beiaards in Duitsland toe.

De Rotterdammer 26 september 1957

Laatste Beiaardconcert

Voor een klein aantal luisteraars speelde de stadsbeiaardier Leen 't Hart woensdagavond het laatste beiaardconcert in dit seizoen.

Leen 't Hart is een kundig beiaardier, maar zijn keuze van programmawerken kan ons niet steeds bekoren. Om b.v. werkjes van Grieg, zoals Letzter Frühling en Solveigs Lied op een klokkenspel te verwerken, lijkt ons niet geschikt.

Beter tot klinken te brengen waren de laatste programmanummers, de volksliedjes en het werkje van Bach.

Na afloop hield de hr 't Hart in het raadhuis een korte causerie over beiaardspelen en klokken. Het was interessant te vernemen, dat de grootste beiaardklokken zich in de USSR en in Peking bevinden.

Holland is het land waar de beiaard momenteel de meeste opgang maakt. Hoewel niet allemaal bespeelbaar, telt Nederland toch ongeveer 100 beiaarden, tegenover 90 in Noord-Amerika en 80 in België.

Ook over de geschiedenis van de beiaard, haar opkomst, verval en renaissance wist de hr 't Hart wetenswaardige dingen te vertellen.

De Waarheid 27 september 1957

augustus 2005; nieuwe opmaak april 2020